

RAPORT

Polska współpraca rozwojowa 2022

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

polska pomoc

RAPORT POLSKA WSPÓŁPRACA ROZWOJOWA 2022

Spis treści

Słowo wstępne Ministra Pawła Jabłońskiego	3
Mapa projektów <i>Polskiej pomocy</i> w 2022	6
1. System współpracy rozwojowej.....	7
1.1. Współpraca rozwojowa – <i>Polska pomoc</i>	7
1.2. Priorytety geograficzne i tematyczne <i>Polskiej pomocy</i>	9
1.3. Polska współpraca rozwojowa: ramy prawne i instytucjonalne	9
1.4. Spójność polityk na rzecz rozwoju	12
2. Wielostronna współpraca rozwojowa	14
2.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi.....	14
2.2. Koordynacja współpracy bliźniaczej – twinning i TAIEX.....	17
2.3. Angażowanie sektora prywatnego do realizacji celów współpracy rozwojowej – Polish Challenge Fund.....	19
3. Polska pomoc dla Ukrainy i Ukraińców w obliczu wojny w pełnej skali	21
4. Dwustronna współpraca rozwojowa.....	24
4.1. Konkursy dotacyjne Ministra Spraw Zagranicznych.....	25
4.2. Projekty polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych	26
4.3. Działania realizowane przez Fundację Solidarności Międzynarodowej.....	27
4.4. Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego	28
4.5. Programy stypendialne	30
4.6. Projekty realizowane przez organy polskiej administracji rządowej	32
4.7. Dwustronna pomoc rozwojowa w krajach priorytetowych.....	34
4.7.1. Partnerstwo Wschodnie	34
4.7.1.1. Białoruś	34

4.7.1.2.	Gruzja	35
4.7.1.3.	Mołdawia	37
4.7.1.4.	Ukraina	39
4.7.2.	Afryka	41
4.7.2.1.	Etiopia	41
4.7.2.2.	Kenia.....	42
4.7.2.3.	Senegal.....	44
4.7.2.4.	Tanzania	45
4.7.3.	Bliski Wschód.....	48
4.7.3.1.	Liban.....	48
4.7.3.2.	Palestyna	50
5.	Pomoc humanitarna.....	52
5.1.	Polska pomoc humanitarna (Bliski Wschód, pozostałe kraje)	52
5.2.	Pomoc szczepionkowa w 2022.....	53
6.	Edukacja globalna.....	56
7.	Działania informacyjne.....	58
8.	Monitoring działań w zakresie współpracy rozwojowej	60
9.	Słowniczek skrótów	61
10.	Załącznik finansowy	63

Szanowni Państwo,

Oddaję w Państwa ręce raport *Polska współpraca rozwojowa 2022*. Niespodziewana i nieuzasadniona agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w lutym 2022 roku postawiła przed polską polityką zagraniczną, w tym również w jej wymiarze związanym z pomocą rozwojową i humanitarną, bezprecedensowe wyzwania, na które codziennie i na bieżąco musieliśmy udzielać odpowiedzi.

Pierwszym takim wyzwaniem był największy od II wojny światowej kryzys uchodźczy w tej części świata. Spowodował on konieczność wprowadzenia zmian w *Planie współpracy rozwojowej w 2022 roku* i przekierowanie funduszy *Polskiej Pomocy* na działania humanitarne na rzecz Ukrainy oraz uchodźców ukraińskich (w samej tylko Polsce w 2022 roku przebywało ich ponad 1,5 mln, w większości kobiet i dzieci). Kolejnym wyzwaniem, które pozostaje aktualne, było podejmowanie inicjatyw wspierających Ukrainę w przygotowywaniu odbudowy kraju oraz wzmacniających jego odporność.

Od początku konfliktu Polska stała się też kluczowym tzw. *hubem*, w którym tymczasowo gromadzi się pomoc i przygotowuje ją do dalszego transportu na Ukrainę. Przez zlokalizowany w Polsce *hub* przeszło 80% pomocy UE dla Ukrainy.

5 maja 2022 roku w Warszawie z inicjatywy premierów Polski i Szwecji oraz we współpracy z Unią Europejską odbyła się Międzynarodowa Konferencja Darczyńców na rzecz Ukrainy. Zadeklarowane wsparcie dla walczącej z rosyjską agresją Ukrainy sięgnęło 6,5 mld USD.

W wymiarze wielostronnym i w związku z konfliktem w Ukrainie, Polska dokonywała też w 2022 roku wpłat do organizacji systemu ONZ świadczących wyspecjalizowaną pomoc,

Paweł Jabłoński
Krajowy Koordynator
Współpracy Rozwojowej

w tym 6 mln PLN dla WFP (Światowy Program Żywnościowy) na rzecz Jemenu i krajów afrykańskich dotkniętych skutkami wojny poprzez przerwanie w wyniku konfliktu łańcucha dostaw zbóż.

Rosyjska agresja na Ukrainę i jej skutki dla bezpieczeństwa regionu, ugruntowały przekonanie o kluczowym znaczeniu naszej dwustronnej pomocy rozwojowej dla beneficjentów w ramach Partnerstwa Wschodniego. Polska wspierała i będzie wspierała białoruskie środowiska niezależne, w tym media, białoruskich studentów (poprzez programy stypendialne) i przedsiębiorców. Pozostawaliśmy też wiodącym dostawcą pomocy rozwojowej dla Mołdawii, m.in. w obszarach polityki regionalnej, rozwoju obszarów wiejskich, rewitalizacji miast, tworzenia efektywnego systemu obrony cywilnej. Prężnie działał kiszyniowski oddział Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Nasza pomoc dla Gruzji koncentrowała się przede wszystkim na wsparciu systemu ratownictwa i bezpieczeństwa.

Bezprecedensowe wsparcie dla uchodźców z Ukrainy oraz zwiększenie nakładów na wpłaty dla organizacji międzynarodowych spowodowały, że w 2022 roku polska Oficjalna Pomoc Rozwojowa (ODA) osiągnęła rekordową wartość prawie 15,6 mld PLN, co stanowi 0,53% Dochodu Narodowego Brutto. Polska przekroczyła tym samym cel 0,33% DNB. Równocześnie proporcje pomocy dwustronnej do wielostronnej uległy całkowitemu odwróceniu w stosunku do poprzedniego okresu, wynosząc w 2022 roku odpowiednio 76% i 24% (w 2021 roku odpowiednio 30% i 70%).

Skoncentrowanie naszych działań pomocowych w roku 2022 na zadaniach będących wynikiem rosyjskiej agresji na Ukrainę nie oznaczało, że z mniejszą intensywnością angażowaliśmy się w pomoc pozostałym, tradycyjnym partnerom oraz podejmowaliśmy się wyzwań wynikających z realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

W 2022 roku kontynuowaliśmy pomoc szczepionkową, przekazując ponad 25 mln dawek szczepionek przeciwko COVID-19 z naszych nadwyżek do beneficjentów w całym świecie, m.in. jako kraj koordynator w zakresie ułatwiania dostaw z państw członkowskich UE do krajów Partnerstwa Wschodniego.

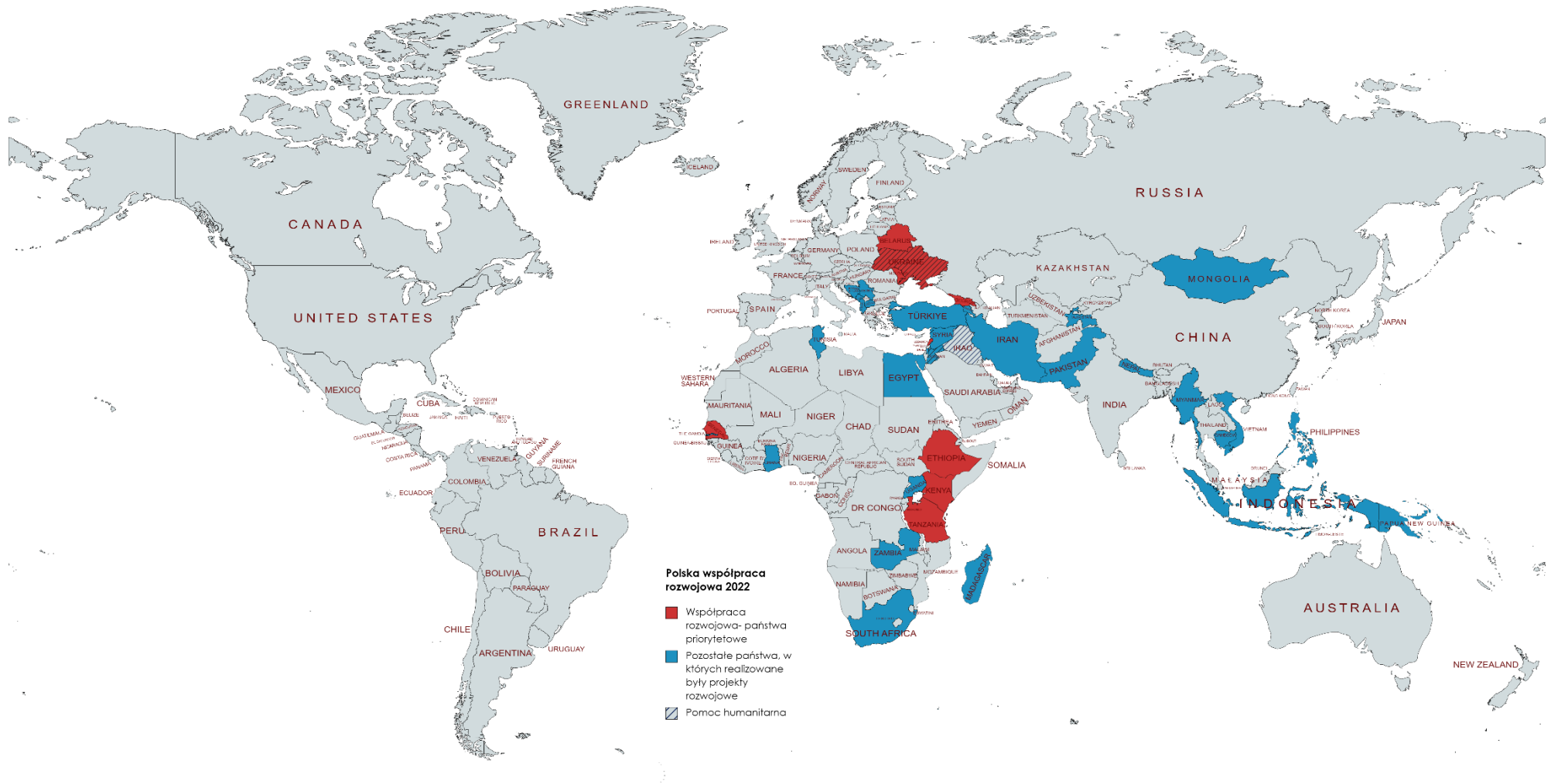
W ramach konkursu *Polska pomoc rozwojowa 2022* – dotacje zostały przyznane na realizację 26 projektów (Gruzja, Tanzania, Mołdawia, Kenia, Palestyna, Liban, Senegal, Sierra Leone). Obok Ukrainy z projektów konkursu *Polska Pomoc Humanitarna 2022* pomoc otrzymały Irak,

Jordania i Liban. 37 krajów było beneficjentami projektów polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych.

Kontynuowane były działania angażujące polskich przedsiębiorców w realizację celów polityki rozwojowej w ramach głównego programu pn. *Polish Challenge Fund* (PCF) wdrażanego przez MSZ we współpracy z Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP). PCF to narzędzie umożliwiające transfer polskiego *know-how*, technologii i innowacyjnych rozwiązań do krajów partnerskich *Polskiej Pomocy*.

Rok 2022 był testem prawdziwej *Solidarności* dla wszystkich zaangażowanych w *Polską Pomoc* - urzędników i dyplomatów, pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych, samorządowców, przedsiębiorców, wreszcie zwykłych obywateli. Wypada pozostawić ocenie czytelników tego Raportu, czy wypadł on pozytywnie.

Mapa projektów *Polskiej pomocy* w 2022

1. System współpracy rozwojowej

1.1. Współpraca rozwojowa – Polska pomoc

Współpraca rozwojowa to część polityki zagranicznej, polegająca na wsparciu rozwoju państw uboższych i mniej rozwiniętych (**pomoc rozwojowa**) oraz świadczeniu pomocy w sytuacjach klęsk żywiołowych, czy konfliktów (**pomoc humanitarna**). Współpraca rozwojowa obejmuje także działania edukacyjne na rzecz podniesienia świadomości i zrozumienia problemów globalnych oraz współzależności między państwami, nazywane **edukacją globalną**. Całokształt działań realizowanych w tych obszarach przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych we współpracy z organami administracji rządowej i organizacjami społecznymi oraz lokalnymi podmiotami w krajach partnerskich, a także działania na forum organizacji międzynarodowych, których nasz kraj jest członkiem, określany jest mianem *Polskiej pomocy*.

Pomoc rozwojowa może być realizowana jako pomoc **dwustronna** (czyli na rzecz konkretnego państwa partnerskiego) poprzez specjalne programy i projekty pomocowe, udzielanie darowizn i pożyczek na realizację konkretnych projektów, stypendiów dla obywateli państw beneficjentów pomocy, redukcję zadłużenia, udzielanie kredytów na preferencyjnych warunkach. Pomoc **wielostronna** jest drugim kanałem dostarczania pomocy rozwojowej – Polska przekazuje tę pomoc poprzez wpłaty do instytucji międzynarodowych, wspierających rozwój na świecie, np. do wyspecjalizowanych agend ONZ.

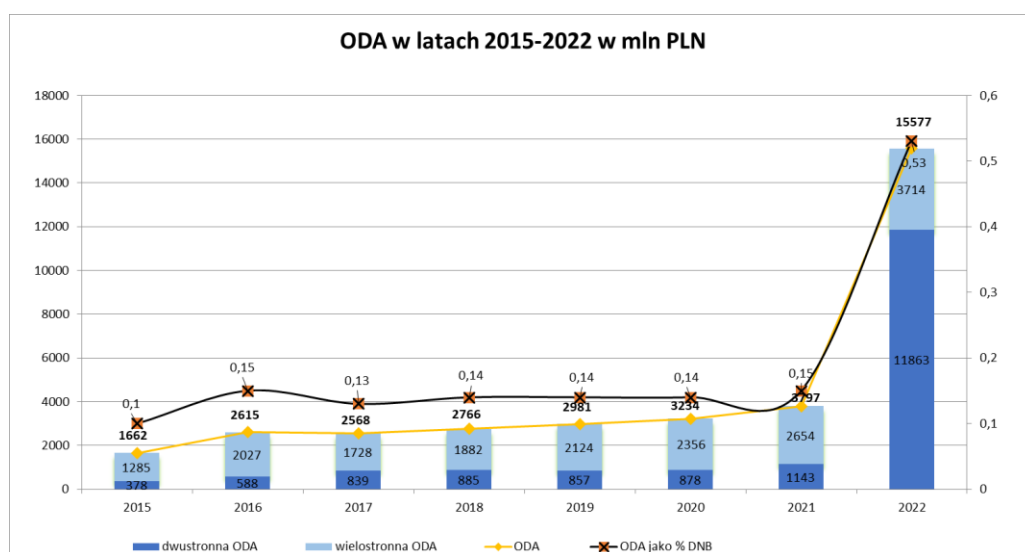
Współpraca rozwojowa stanowi wyraz solidarności Polski z państwami partnerskimi. Jest także wypełnieniem zobowiązań wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych: Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Współpraca rozwojowa to wspólne, globalne działanie na rzecz wdrażania **celów zrównoważonego rozwoju** (CZR, ang. *Sustainable Development Goals, SDGs*), przyjętych w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych *Przekształcanie naszego świata: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030*. Podpisując ten dokument, przywódcy państw członkowskich ONZ zobowiązali się we wrześniu 2015 roku

do podjęcia działań na rzecz poprawy życia na świecie w 5 obszarach: ludzie, planeta, pokój, dobrobyt, partnerstwo. Realizacja CZR ma przyczynić się w skali globalnej do poprawy życia i dobrostanu na świecie, m.in. do redukcji ubóstwa we wszystkich jego postaciach, zapewnienia dostępu do edukacji, zapewnienia dostępu do żywności i czystej wody, wyrównywania szans państw i grup społecznych, przestrzegania praw człowieka, utrzymania pokoju i stabilności na świecie, ochrony środowiska naturalnego, łagodzenia zmian klimatycznych i zwiększenia dostępu do zrównoważonych źródeł energii.

Środki finansowe państw-darczyńców, kierowane do krajów rozwijających się na wsparcie rozwoju gospodarczego i dobrobytu mieszkańców tych krajów oraz przekazywane do wielostronnych, wyspecjalizowanych instytucji działających w tym celu, kwalifikowane są jako **oficjalna pomoc rozwojowa** (ang. *Official Development Assistance, ODA*).

W 2022 roku oficjalna pomoc rozwojowa Polski osiągnęła rekordową wartość ponad 15 mld PLN, co stanowiło **0,53% jej Dochodu Narodowego Brutto**. Polska przekroczyła zarazem cel 0,33% ODA/DNB. Niemal trzykrotny wzrost ODA w stosunku do roku poprzedniego był spowodowany bezprecedensowym wsparciem dla uchodźców z Ukrainy oraz zwiększeniem nakładów na wpłaty do organizacji międzynarodowych. Polska przeznaczyła 310 mln USD bezpośrednio na pomoc Ukrainie (9% ODA), zaś 2 193 mln USD (63% ODA) na utrzymanie uchodźców na terenie Polski. Proporcja pomocy dwustronnej do wielostronnej uległa całkowitemu odwróceniu w stosunku do poprzedniego roku, wynosząc w 2022 roku odpowiednio 76% i 24% ODA (w 2021 roku odpowiednio 30% i 70%).

Wykres 1: Oficjalna Pomoc Rozwojowa (ODA) za lata 2015-2022 w mln PLN.

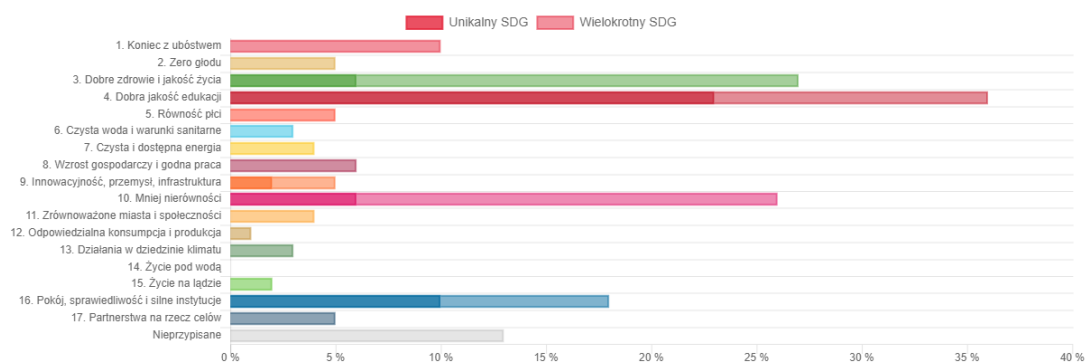
1.2. Priorytety geograficzne i tematyczne *Polskiej pomocy*

Działania *Polskiej pomocy* w 2022 roku kierowane były do dziesięciu krajów priorytetowych:

- czterech krajów europejskich objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego: Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina;
- czterech krajów afrykańskich: Etiopia, Kenia, Senegal, Tanzania;
- dwóch krajów azjatyckich położonych na Bliskim Wschodzie: Liban, Palestyna.

W 2022 roku Polska pomoc koncentrowała się na wybranych obszarach w ramach następujących celów zrównoważonego rozwoju: 16. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje, 4. Dobra jakość edukacji, 8. Wzrost gospodarczy i godna praca, 10. Mniej nierówności, 3. Dobre zdrowie i jakość życia, 6. Czysta woda i warunki sanitarne, 11. Zrównoważone miasta i społeczności oraz 13. Działania w dziedzinie klimatu. Uzupełnienie priorytetów tematycznych stanowiły dwa priorytety przekrojowe: ochrona klimatu oraz równość szans kobiet i mężczyzn.

Cele Zrównoważonego Rozwoju w roku 2022

Wykres 2: ODA – dane wg. celów zrównoważonego rozwoju (SDG).

1.3. Polska współpraca rozwojowa: ramy prawne i instytucjonalne

Prawną podstawą polskiego zaangażowania we współpracę rozwojową jest **Ustawa o współpracy rozwojowej** z dnia 16 września 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 1425).

Dodatkowo, realizacja działań *Polskiej pomocy* odbywała się w oparciu o dokumenty kierunkowe: *Wieloletni program współpracy rozwojowej 2021–2030. Solidarność dla rozwoju*

przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą 19 stycznia 2021 roku oraz przygotowany na jego podstawie *Plan współpracy rozwojowej w 2022 roku*.

Na mocy *Ustawy o współpracy rozwojowej*, przy Ministrze Spraw Zagranicznych, działa **Rada Programowa Współpracy Rozwojowej** – organ opiniodawczo-doradczy. W 2022 roku odbyły się dwa posiedzenia Rady III kadencji – 7 października i 13 grudnia. Na październikowym posiedzeniu Rada została poinformowana o przyjęciu Rekomendacji Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC) w sprawie włączenia społeczeństwa obywatelskiego we współpracę rozwojową i pomoc humanitarną (OECD, *DAC Recommendation on Enabling Civil Society in Development Co-operation and Humanitarian Assistance*, OECD/LEGAL/5021). Omawiano też metodologię liczenia kosztów związanych z utrzymaniem uchodźców do Oficjalnej Pomocy Rozwojowej oraz działania podejmowane w kierunku wzmocnienia priorytetu klimatycznego w polskiej współpracy rozwojowej. Podczas grudniowego posiedzenia odbyła się dyskusja nad założeniami projektu *Planu współpracy rozwojowej w 2023 roku*.

Realizacja zadań współpracy rozwojowej angażuje szereg podmiotów administracji publicznej, w szczególności Ministerstwo Finansów (MF), Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ) i Ministerstwo Edukacji i Nauki (MEiN). MF m.in. wpłaca składkę Polski do budżetu Unii Europejskiej, która w znacznej mierze determinuje całkowity wolumen współpracy wielostronnej. MEiN realizuje politykę stypendialną obejmującą wsparcie studentów zagranicznych pochodzących z krajów rozwijających się. Ponadto w 2022 roku szereg instytucji realizowało samodzielnie działania rozwojowe na rzecz Ukrainy, Mołdawii, Gruzji, Armenii i Libanu. **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji** udzielało pomocy technicznej w zakresie bezpieczeństwa publicznego w obszarach ratownictwa medycznego, wspierania potencjału straży granicznej i służb ratowniczych, zwalczania przestępczości narkotykowej i handlu ludźmi, a także bezpieczeństwa drogowego. **Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** wspierało mołdawską oraz ukraińską administrację w obszarze rewitalizacji i rozwoju miast. Zrealizowało też projekt mający na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych gruzińskiej administracji w zakresie profesjonalizacji obsługi przedsiębiorców oraz – w partnerstwie z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) – wzmocnienie gruzińskich startupów w procesie wzrostu i wchodzenia na rynki zagraniczne. **Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych** w ramach misji UNIFIL w Libanie udzielało wsparcia szkołom oraz zasilало system energetyczny tanią i przyjazną środowisku energią.

Ponadto inicjatywy podejmowane przez **Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów** i **Urząd Komunikacji Elektronicznej** miały na celu odpowiednio rozwój profesjonalnej administracji w zakresie ochrony konsumentów w Mołdawii i Armenii oraz wsparcie regulatorów telekomunikacyjnych z Mołdawii. Współpraca z gruzińską Agencją ds. Regulacji Działalności Medycznej i Farmaceutycznej podjęta przez **Ministerstwo Zdrowia** miała na celu doprowadzenie do harmonizacji obowiązujących standardów w zakresie nadzoru nad produktami leczniczymi z tymi, które obowiązują w państwach Unii Europejskiej.

W **Ministerstwie Spraw Zagranicznych** realizacją zadań Ministra Spraw Zagranicznych z zakresu współpracy rozwojowej zajmuje się **Departament Współpracy Rozwojowej (DWR)**. W 2022 roku największy wpływ na działania departamentu miała pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę, która rozpoczęła się 24 lutego. Departament musiał podjąć się dodatkowych działań związanych z koordynacją pomocy humanitarnej. Konieczne okazało się też zmodyfikowanie zaplanowanych inicjatyw, aby umożliwić wsparcie poszkodowanych osób i uchodźców, wsparcie finansowe dla działań realizowanych przez organizacje międzynarodowe (pomoc rozwojowa wielostronna) na rzecz Ukrainy, a także – w mniejszym stopniu – Mołdawii. Na forach międzynarodowych zabiegano o zapewnienie możliwie największych środków na pomoc Ukrainie oraz przeciwdziałanie globalnym skutkom wojny.

Wydatki na ODA podmiotów administracji rządowej w 2022	
Instytucja	Kwota w mln PLN
MSWiA	4998,81
MF	4979,47
MRiPS	2318,68
MZ	662,87
RARS	649,37
MEiN	581,41
MSZ	578,80
MKiŚ	424,23

KPRM	168,83
MAP	52,14
MI	18,75
MRiRW	16,28
MFiPR	15,82
MKiDN	15,15
MRiT	4,86
NBP	3,32
MSiT	0,79
MS	0,74
MON	0,59
UOKiK	0,38
Pozostałe	85,69

1.4. Spójność polityk na rzecz rozwoju

Spójność polityk na rzecz rozwoju (ang. *Policy Coherence for Development, PCD*) ma podstawy traktatowe (art. 208 Traktatu z Lizbony) oraz jest częścią szerszego procesu prowadzonego w ramach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. *The Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*). Spójność polityk na rzecz zrównoważonego rozwoju (ang. *Policy Coherence for Sustainable Development, PCSD*) uważana jest za kluczowy element wdrażania Agendy 2030.

Celem Spójności polityk na rzecz rozwoju jest **opracowanie i realizacja polityk przez państwa w taki sposób, aby uniknąć działań, które negatywnie wpływają na rozwój globalny oraz możliwości rozwoju innych państw** (w tym krajów rozwijających się). Jednocześnie państwa powinny dążyć do pogodzenia celów krajowych z celami zrównoważonego rozwoju.

W 2022 roku w zakresie spójności polityk na rzecz rozwoju kontynuowano realizację dotychczasowych obszarów priorytetowych, tj. walka z nielegalnymi przepływami finansowymi w zakresie unikania opodatkowania i prania pieniędzy (instytucja wiodąca: Ministerstwo Finansów), upowszechnianie i wdrażanie standardów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (instytucja wiodąca: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej), walka z nielegalnym handlem zagrożonymi gatunkami roślin i zwierząt (instytucja wiodąca: Ministerstwo Klimatu i Środowiska), zrównoważone miasta i społeczności oraz klimat (w tym m.in. środowisko i morza) – są to obszary horyzontalne, koordynowane przez MSZ we współpracy z innymi resortami. Ponadto MSZ koordynuje kwestie związane z realizacją *Krajowego Planu Działania na rzecz wdrażania Wytocznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka (KPD)*.

2. Wielostronna współpraca rozwojowa

2.1. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

W 2022 roku aktywność Polski w obszarze współpracy międzynarodowej prowadzonej przez organizacje międzynarodowe przebiegła pod znakiem wyzwań, jakie stworzyła agresja Rosji na Ukrainę. Wspieraliśmy przede wszystkim programy ONZ oraz innych organizacji międzynarodowych realizowane w Ukrainie i w państwach Partnerstwa Wschodniego. Dążyliśmy do tego, aby zobowiązanie do pomocy Ukrainie i ukraińskim uchodźcom mocno wybrzmiało w dokumentach rozwojowych przyjmowanych przez Radę UE. Na posiedzeniach Rady ds. rozwojowych konsekwentnie podnosiliśmy postulat zabezpieczenia możliwie jak największych środków na przyszłą odbudowę Ukrainy oraz stworzenia unijnego instrumentu na ten cel.

5 maja 2022 roku z inicjatywy premiera RP Mateusza Morawieckiego oraz premier Szwecji Magdaleny Andersson, w Warszawie odbyła się **Międzynarodowa Konferencja Darczyńców na rzecz Ukrainy**, w której – osobiście lub online – wzięli udział szefowie państw i rządów 21 krajów, licznych organizacji humanitarnych, instytucji finansowych i przedstawiciele światowego biznesu. Podczas Konferencji społeczność międzynarodowa zebrała ok. 6,5 mld USD na wsparcie Ukrainy i ukraińskich uchodźców.

W związku ze znacznym wzrostem polskiej pomocy dla Ukrainy, udział współpracy wielostronnej w całości polskiej pomocy rozwojowej spadł z 70% na 30%, co jednak nie przełożyło się na obniżenie realnego wsparcia. Głównym kanałem przekazywania pomocy wielostronnej jest Unia Europejska. Dodatkowo, działania realizowane są za pośrednictwem innych organizacji międzynarodowych, przede wszystkim instytucji Systemu Narodów Zjednoczonych, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).

Polska współtworzy politykę rozwojową **Unii Europejskiej**, między innymi poprzez udział swoich przedstawicieli w posiedzeniach Rady ds. Zagranicznych w formacie ministrów ds. współpracy rozwojowej oraz aktywne uczestnictwo w pracach grup roboczych Rady. W 2022 roku na forum grupy roboczej ds. współpracy rozwojowej i partnerstw międzynarodowych

(ang. *Working Party on Development Cooperation and International Partnerships, CODEV-PI*) wypracowano konkluzje Rady wyznaczające kierunki unijnej polityki rozwojowej, w tym konkluzje ws. zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi (*Disaster Risk Reduction*) oraz ws. planu działania na rzecz młodzieży (*Youth Action Plan*). W pracach nad tymi dokumentami Polska zabiegała o uwzględnienie priorytetów polskiej polityki zagranicznej, w tym priorytetów programowych *Polskiej pomocy*, a także o stosowanie sformułowań zgodnych z traktatami UE.

W 2022 roku Polska kontynuowała udział w pracach komitetu ds. Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej – Globalny Wymiar Europy (ang. *The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe – NDICI-GE*), mających na celu wdrożenie regionalnych i tematycznych programów w ramach tego instrumentu. Polska zwracała szczególną uwagę na konieczność priorytetowego traktowania państw objętych polityką sąsiedztwa UE, potrzebę współpracy ze wszystkimi krajami rozwijającymi się (w tym z krajami o średnim poziomie rozwoju) oraz uwzględnienie wiedzy i doświadczenia wszystkich państw członkowskich we wdrażaniu unijnych programów pomocowych.

Polska jest zaangażowana w finansowanie **Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR)**, przy pomocy którego Unia Europejska wspiera współpracę na rzecz rozwoju z krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP). W ramach nowych Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027 instrument ten został włączony do budżetu UE jako część instrumentu NDICI-GE. W 2022 roku Polska wpłaciła na rzecz EFR 56,2 mln EUR. Poparliśmy także przekazanie zaległych środków w ramach EFR na rzecz zwalczania skutków rosyjskiej agresji w krajach Globalnego Południa, w tym przede wszystkim w obszarze współpracy rozwojowej.

Polska będąc członkiem **Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC) OECD** aktywnie uczestniczy w tworzeniu standardów i zasad, które kształtują współczesną pomoc rozwojową. W 2022 roku Polska kontynuowała swoje zaangażowanie w pracach Komitetu. Najważniejszymi tematami omawianymi przez DAC w tym roku były sprawy dot.: możliwego wsparcia DAC dla Ukrainy w obliczu wojny wywołanej przez Rosję, bezpieczeństwa żywnościowego, rosnących potrzeb w sektorze pomocy humanitarnej, włączenia kwestii związanych z klimatem, środowiskiem i bioróżnorodnością we współpracę rozwojową, zwiększenia zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego we współpracę rozwojową, a także dalszego

finansowania pomocy rozwojowej, w tym pogłębienia współpracy z sektorem prywatnym na rzecz mobilizowania innowacyjnych środków finansowych na działania rozwojowe.

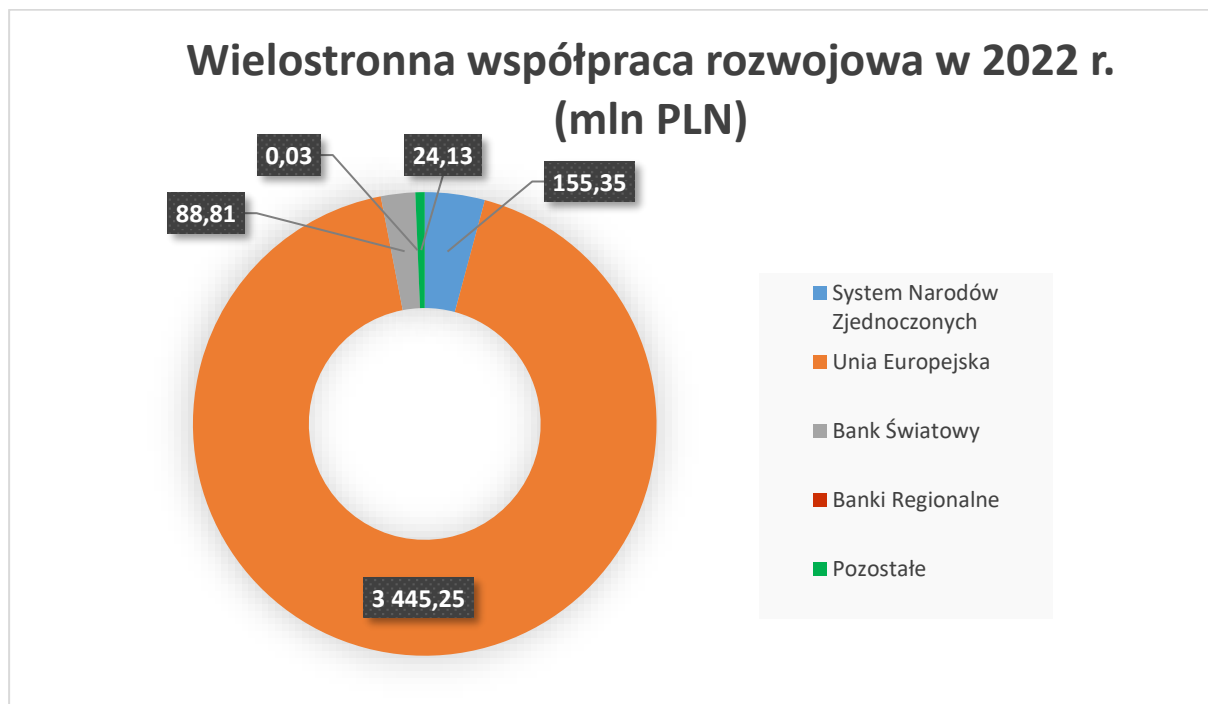
Zgodnie z celami polskiej polityki zagranicznej i priorytetami współpracy rozwojowej, w 2022 roku Polska kontynuowała wsparcie - poprzez **wpłaty dobrowolne** - dla działań rozwojowych realizowanych przez wyspecjalizowane wielostronne organizacje, programy i fundusze międzynarodowe. W związku z rosyjską agresją przeciwko Ukrainie, większość ze współfinansowanych przez Polskę działań dotyczyła Ukrainy, a także w mniejszym stopniu Mołdawii i Gruzji. Inne wspierane obszary to w szczególności działania demokratyzacyjne, na rzecz budowania pokoju, niwelowania nierówności, czy wsparcia państw najuboższych rozwiniętych i małych rozwijających się państw wyspiarskich (LDCs/SIDS).

W 2022 roku kontynuowaliśmy naszą wieloletnią współpracę z **organizacjami systemu ONZ** - Biurem Wysokiego Komisarza ds. Praw Człowieka (OHCHR), Departamentem Spraw Politycznych ONZ (UNDPA), Funduszem NZ na rzecz Demokracji (UNDEF), Funduszem Budowania Pokoju (PBF), Służbą Działań ONZ przeciwko minom (UNMAS), Agendą Narodów Zjednoczonych ds. równości płci i wzmacniania pozycji kobiet (UN Women), Funduszem Ludnościowym Narodów Zjednoczonych (UNFPA), Wspólnym Programem Narodów Zjednoczonych ds. HIV/AIDS (UNAIDS), Biurem Specjalnej Przedstawiciel Sekretarza Generalnego ds. dzieci w konfliktach zbrojnych, Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF) i Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), wsparliśmy także działania UNESCO (w tym projekt na rzecz Ukrainy) i wdrażanie Strategii NZ na rzecz włączania osób z niepełnosprawnościami (UNDIS).

Podobnie jak w poprzednich latach udzieliliśmy również wsparcia finansowego dla działań rozwojowych prowadzonych przez **organizacje regionalne**: OECD (w tym wpłata 1 mln PLN na rzecz utworzenia Biura OECD w Kijowie), Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) OBWE i programów Rady Europy na rzecz Ukrainy, Mołdawii i Gruzji. Dodatkowo, w 2022 roku Polska przekazała wpłaty na Program Profesjonalnego Rozwoju NATO (PDP) dla Ukrainy, Mołdawii i Gruzji.

W 2022 roku Polska kontynuowała współpracę z **międzynarodowymi bankami rozwoju**, przede wszystkim z Grupą Banku Światowego (ang. *The World Bank Group, WBG*), Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju

(EBOR), zarówno poprzez stałe wpłaty członkowskie, jak i udział w funduszach (ERI TF, EPATF, Fundusz E5P EBOR dla państw Partnerstwa Wschodniego).

Wykres 3: Wielostronna współpraca rozwojowa w 2022 roku w podziale na rodzaj organizacji międzynarodowej (w mln PLN).

2.2. Koordynacja współpracy bliźniaczej – twinning i TAIEX

Polska administracja publiczna aktywnie wykorzystuje unijne programy współpracy rozwojowej do wspierania państw sąsiadujących z UE w reformowaniu ich sektora publicznego, a w szczególności w budowaniu nowoczesnej administracji opartej na polskich standardach i doświadczeniach, poprzez tzw. współpracę bliźniaczą – **twinning** oraz **TAIEX** (ang. *Technical Assistance and Information Exchange*).

Tym samym administracja państwowa, korzystając z funduszy spoza budżetu państwa (pomocy świadczonej przez polskie jednostki za pośrednictwem instrumentów twinning

i TAIEX nie zalicza się do polskiej ODA), przyczynia się do budowania stabilności politycznej i gospodarczej i zacieśniania partnerskich relacji z państwami beneficjentami, co jest ważnym celem polskiej polityki zagranicznej.

Beneficjentami twinningu i TAIEX są w głównej mierze państwa Partnerstwa Wschodniego, Bałkanów Zachodnich oraz niektóre państwa Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Poza tym, przedmiotowe programy stopniowo rozszerzają obszar swojego oddziaływania na pozostałe państwa Afryki i Azji.

W 2022 roku w ramach **TAIEX** Polska była w pierwszej dziesiątce najbardziej aktywnych krajów UE realizując ok 100 misji eksperckich głównie w państwach Partnerstwa Wschodniego i na Bałkanach. W szczególności należy wspomnieć w tym miejscu o aktywności ekspertów z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

W ww. okresie w ramach **twinningu** polskie instytucje przygotowały jedną ofertę współpracy, która została wybrana do realizacji przez beneficjenta. Był to projekt dla Azerbejdżanu pn. *Increasing Road Safety in Azerbaijan* o budżecie 1 miliona EUR. Jest on obecnie (2023 rok) realizowany przez konsorcjum polsko-litewskie, w którym Polska ma wiodącą rolę. Polskie instytucje zaangażowane w projekt to: Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wiodąca), Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Główny Inspektorat Transportu Drogowego, Instytut Badawczy Dróg i Mostów.

Zdecydowanie mniejsza aktywność polskiej administracji w twinningu w 2022 roku niż w ubiegłych latach wynikała głównie z trwających zobowiązań projektowych, które uległy wydłużeniu na skutek pandemii COVID-19. W opisywanym okresie prowadzono działania mające na celu ułatwienie polskim jednostkom udziału w projektach twinningowych, m.in. prowadząc szkolenia dla polskiej administracji w zakresie realizacji twinningów.

2.3. Angażowanie sektora prywatnego do realizacji celów współpracy rozwojowej – Polish Challenge Fund

W 2022 roku kontynuowano działania dążące do zaangażowania polskich przedsiębiorców w realizację celów polityki rozwojowej poprzez partnerstwo *Polish-UNDP Partnership* (PUP) nawiązane z Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (ang. *United Nations Development Programme*, UNDP). Dwa główne komponenty współpracy w ramach PUP to **Polish Challenge Fund (PCF)** oraz **Knowledge Management (KM)**.

PCF to narzędzie angażowania sektora prywatnego do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju Agendy 2030. Jego założeniem jest umożliwienie transferu polskiego know-how, technologii i innowacyjnych rozwiązań w obszarze zielonych technologii i technologii informacyjno-komunikacyjnych (ang. *information and communication technologies*, ICT) do krajów partnerskich *Polskiej pomocy*.

Pomimo nowych zagrożeń w regionie spowodowanych konfliktem zbrojnym na Ukrainie, ale także trwającą pandemią COVID-19 sfinalizowano realizację inicjatyw wyłonionych w ramach 3. edycji PCF, które z powodu wojny miały opóźnienia w realizacji. Ponadto realizowano zgodnie z planem inicjatywy nagrodzone w 4. edycji PCF, jak również w drugiej połowie roku uruchomiono nabór wniosków, na kolejną 5. edycję.

W wyniku rozstrzygnięcia piątego konkursu PCF rozpoczęto realizację 9 z 10 najwyższej ocenionych, innowacyjnych rozwiązań, zgłoszonych do konkursu przez polskich przedsiębiorców we współpracy z lokalnymi partnerami z Republiki Mołdawii o łącznym dofinansowaniu w wysokości 356 636 USD.

Drugi komponent projektu *Knowledge Management* koncentrował się na gromadzeniu zdobytych doświadczeń i dzieleniu się nimi z szerszą grupą odbiorców w oparciu o opracowany system gromadzenia danych (od wnioskodawców do użytkowników końcowych), wzmacnianiu marki PCF wśród potencjalnych wnioskodawców i partnerów

lokalnych, a także rozwijaniu odpowiednich partnerstw z istotnymi interesariuszami aktywnie działającymi w dziedzinie innowacji oraz firmami i start-upami.

3. Polska pomoc dla Ukrainy i Ukraińców w obliczu wojny w pełnej skali

Pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 roku doprowadziła do katastrofy humanitarnej, która dotknęła miliony ludzi zmuszonych do ucieczki z objętych wojną miast i wsi. Bombardowania, aktywne walki, ataki na ludność cywilną, obiekty cywilne i infrastrukturę krytyczną spowodowały ogromne cierpienie ludności i masowe zniszczenia materialne. W wyniku wojny w Ukrainie powstał największy od II wojny światowej kryzys uchodźczy w tej części świata. Miliony uchodźców, którzy znaleźli schronienie w Polsce, Czechach, Słowacji, Węgrzech oraz Mołdawii wymagają wsparcia. W samej tylko Polsce w 2022 roku przebywało ponad 1,5 mln uchodźców, w większości kobiet i dzieci.

Sytuacja ta wymusiła konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian w *Planie współpracy rozwojowej* w 2022 roku i przekierowanie funduszy *Polskiej pomocy* na działania humanitarne na rzecz Ukrainy oraz uchodźców ukraińskich. Jednocześnie kontynuowane były działania pomocy rozwojowej, które zostały dostosowane do najpilniejszych potrzeb ukraińskiej ludności. W miarę możliwości podejmowane były również inicjatywy, wspierające Ukrainę w przygotowaniu do odbudowy kraju oraz wzmacniające jego odporność.

Fot. Maltańska Służba Pomocy Iwano-Frankiwska

15 lutego 2022 roku Ukraina uruchomiła Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (UCPM). Od tego czasu Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego Komisji Europejskiej (ERCC) otrzymało setki wniosków o pomoc lub zaktualizowanych list potrzeb od władz Ukrainy.

Przy wsparciu ERCC, w ramach UCPM Polska, Rumunia i Słowacja utworzyły węzły

logistyczne UCPM (tzw. huby), w których tymczasowo gromadzi się pomoc państw członkowskich UE dla Ukrainy i przygotowuje dostawy na Ukrainę. Polska w ramach UCPM udzieliła pomocy Ukrainie w postaci m.in. leków, środków i sprzętu medycznego, medycznych środków ochrony osobistej, żywności, agregatów prądotwórczych, schronień

tymczasowych oraz ich wyposażenia (łóżka, koce, pościel), sprzętu elektronicznego. Przy pomocy logistycznego hubu zarządzanego przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych (RARS) do Ukrainy przekazano do końca 2022 roku ponad 870 tys. ton pomocy humanitarnej. Przez zlokalizowany w Polsce hub logistyczny przeszło ponad 80% pomocy UE dla Ukrainy.

Oprócz pomocy dla uchodźców ukraińskich w Polsce oraz pomocy humanitarnej dostarczonej do Ukrainy, Polska podjęła się mobilizacji wsparcia finansowego dla Ukrainy. 5 maja 2022 roku na Stadionie Narodowym w Warszawie z inicjatywy Premierów Polski i Szwecji oraz we współpracy z Unią Europejską odbyła się Międzynarodowa Konferencja Darczyńców na rzecz Ukrainy. W wydarzeniu tym uczestniczyli – osobiście lub online – szefowie państw i rządów, ministrowie spraw zagranicznych i ambasadorzy z 43 krajów, jak również przedstawiciele systemu ONZ, organizacje humanitarnych, instytucji finansowych, a także światowego biznesu. Podczas konferencji społeczność międzynarodowa zadeklarowała kwotę około 6,5 mld USD wsparcia dla walczącej z rosyjską agresją Ukrainy oraz jej obywateli, w tym ponad 1,2 mld USD w nowych funduszach. Polska zadeklarowała pomoc dla Ukrainy w wysokości 3,71 mld USD.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych dokonało licznych wpłat na rzecz Ukrainy do organizacji wielostronnych świadczących wyspecjalizowaną pomoc, w tym: 3 255 000 PLN do Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (MKCK), 500 000 PLN do UNICEF, 250 000 PLN do UNICEF Country Programme for Ukraine (2018-2023), 510 241 PLN do Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA) na działania w Ukrainie, 2 250 000 PLN do Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA) w odpowiedzi na globalny apel humanitarny związany z konfliktem zbrojnym, 500 000 EUR jako przewodniczący OBWE na rzecz projektu

Fot. Michał Ostrowski, DWOT

pomocy humanitarnej na Ukrainie oraz 500 000 PLN dla UNHCR działającego w Mołdawii w związku z kryzysem uchodźczym. Polska, wpłatami do Światowego Programu Żywnościowego (WFP), w łącznej wysokości 6 000 000 PLN, wsparła również kraje

afrykańskie oraz Jemen, zagrożone głodem w wyniku przerwania łańcuchów dostaw ukraińskiego zboża poprzez działania wojenne i blokowanie przez Rosję portów na Morzu Czarnym.

Uruchamiając procedury postępowania dotacyjnego *Pomoc humanitarna 2022* Ministerstwo Spraw Zagranicznych sfinansowało projekty realizowane na terytorium Ukrainy przez polskie organizacje pozarządowe wraz z ukraińskimi miejscowymi partnerami, a także projekty realizowane w Polsce na rzecz uchodźców Ukraińskich, na kwotę 11,5 mln PLN. Łączne wydatki MSZ kanałem bilateralnym oraz kanałem wielostronnym na rzecz Ukrainy wyniosły 43 mln PLN.

W 2022 roku polska **Oficjalna Pomoc Rozwojowa (ODA) osiągnęła rekordową wartość 15 577 mln PLN**. Wzrost był związany z ponadstandardową odpowiedzią Polski na kryzys migracyjny wywołany atakiem Rosji na Ukrainę, wsparciem dla ukraińskich uchodźców oraz zwiększeniem nakładów na wpłaty do organizacji międzynarodowych. Koszty utrzymania uchodźców kwalifikowane jako dwustronna ODA wyniosły 9,8 mld PLN. Pomoc dwustronna skierowana do Ukrainy osiągnęła blisko 1,4 mld PLN.

4. Dwustronna współpraca rozwojowa

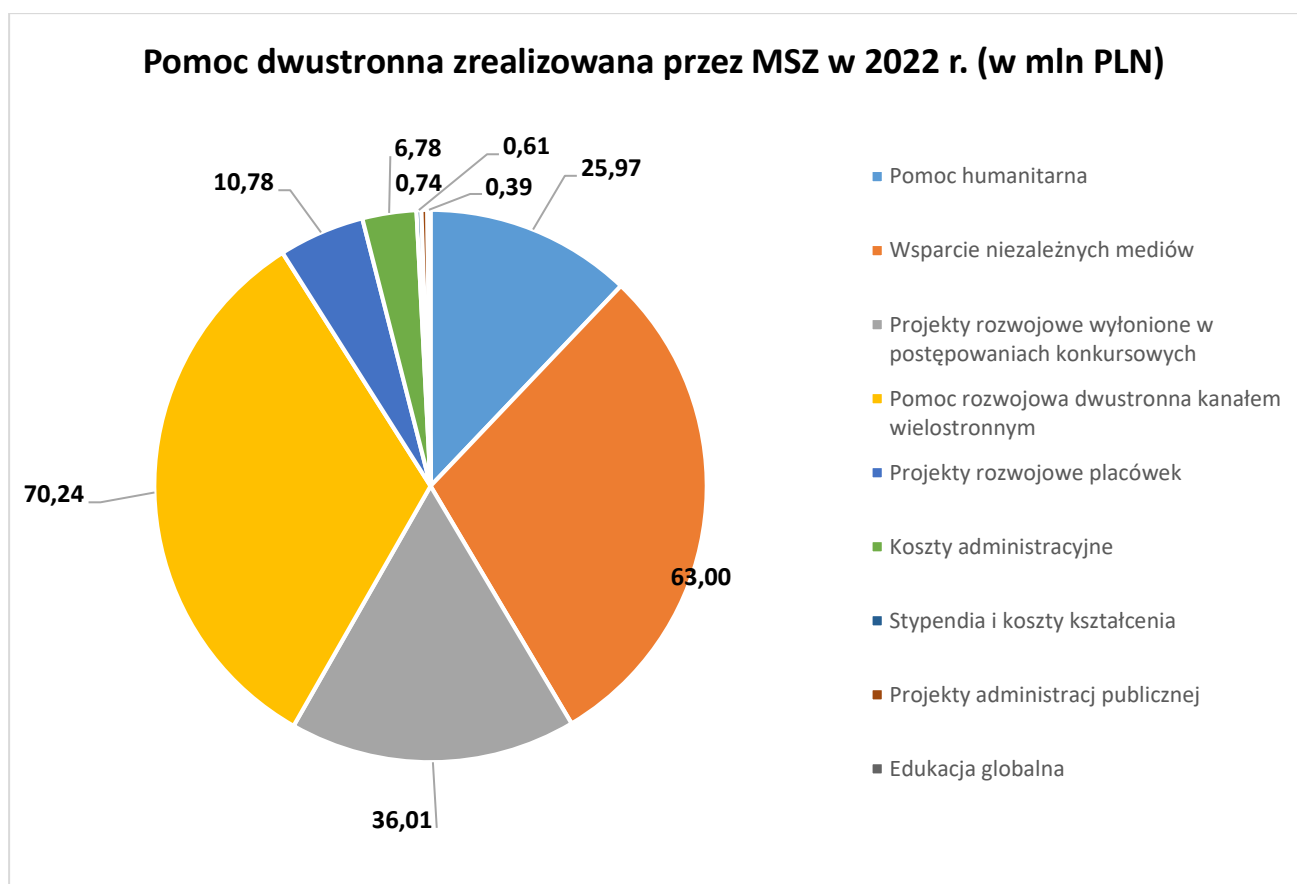
Dwustronna współpraca rozwojowa to pomoc rozwojowa i humanitarna świadczona bezpośrednio na rzecz danego państwa partnerskiego. Najczęstszą formą tej współpracy są projekty i zadania realizowane przez polskie organizacje pozarządowe, organy administracji centralnej, jednostki samorządu terytorialnego lub placówki dyplomatyczne i konsularne.

W 2022 roku polska dwustronna pomoc rozwojowa była skierowana głównie do 10 krajów priorytetowych wyszczególnionych w *Planie Współpracy rozwojowej w 2023 roku* – Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Ukrainy, Etiopii, Kenii, Senegal, Tanzanii, Libanu i Palestyny. Jednocześnie pomoc dwustronna była adresowana do innych biorców ODA, znajdujących się na liście krajów rozwijających się Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD (DAC).

Najważniejszymi **narzędziami dwustronnej współpracy rozwojowej** finansowanymi lub współfinansowanymi przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w roku 2022 były:

- konkursy Ministra Spraw Zagranicznych;
- projekty wdrażane przez polskie placówki zagraniczne;
- działania realizowane przez Fundację Solidarności Międzynarodowej;
- programy stypendialne;
- projekty realizowane przez organy administracji rządowej;
- Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego;
- pomoc dwustronna udzielona kanałem wielostronnym¹.

¹ Są to wpłaty do organizacji międzynarodowych (tzw. *earmarked contributions*), które według metodologii statystycznej OECD DAC wpisują się w pomoc dwustronną, ponieważ są kierowane na konkretne obszary geograficzne lub tematyczne, a nie wpłacane do budżetu ogólnego organizacji, co charakteryzuje pomoc wielostronną.

Wykres 4: Pomoc dwustronna zrealizowana przez MSZ w 2022 (w mln PLN)².

4.1. Konkursy dotacyjne Ministra Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Spraw Zagranicznych każdego roku ogłasza konkursy dotacyjne na projekty pomocowe, których odbiorcami są społeczeństwa państw objętych polską współpracą rozwojową, w tym przede wszystkim państw priorytetowych.

Zasady postępowania dotacyjnego zdefiniowane są każdorazowo w regulaminie konkursu, w którym określone są państwa – adresaci pomocy, cele i priorytety podejmowanych działań, kryteria oceny ofert oraz zasady ich oceniania. Propozycje projektów mogą składać zarejestrowane w Polsce organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, instytuty badawcze, Polska Akademia Nauk i jej jednostki organizacyjne. Wymagane jest posiadanie przez oferenta partnera lokalnego w kraju partnerskim, we współpracy z którym będzie realizowany projekt.

² Stan na 15.12.2023 r.

W 2022 roku ogłoszono następujące konkursy dotacyjne:

- konkurs *Polska pomoc rozwojowa 2022*
- konkurs *Pomoc humanitarna 2022*

Konkurs *Polska pomoc rozwojowa 2022*

W konkursie *Polska pomoc rozwojowa 2022* decyzją Ministra Spraw Zagranicznych dotacje zostały przyznane na realizację **26 projektów**. Liczba ta uwzględnia 11 projektów modułowych, dwuletnich, zaplanowanych do realizacji w latach 2022-2023 oraz 9 projektów trzyletnich, do realizacji w latach 2023-2024. Wyłoniono do finansowania 6 projektów na rzecz Gruzji, 5 projektów na rzecz Tanzanii, 5 na rzecz Mołdawii, 3 na rzecz Kenii, po 2 na rzecz Palestyny, Libanu i Senegalu oraz 1 na rzecz Sierra Leone. Łączna wartość dotacji przyznanych w ramach konkursu (uwzględniająca wszystkie moduły) wyniosła **41 870 964,66 PLN**.

Konkurs *Pomoc humanitarna 2022*

W konkursie *Pomoc humanitarna 2022* decyzją Ministra Spraw Zagranicznych dotacje zostały przyznane na realizację 9 projektów na rzecz Ukrainy, do realizacji w roku 2022 oraz 3 projekty na rzecz Bliskiego Wschodu (Irak, Jordania, Liban), do realizacji w latach 2022-2023. Łączna kwota przyznanego dofinansowania na rzecz Ukrainy wyniosła 11 458 477,41 PLN, natomiast łączna kwota przyznanego dofinansowania na rzecz krajów Bliskiego Wschodu wyniosła 2 992 040, 00 PLN na rok 2022 oraz 4 487 216,00 PLN na rok 2023. Łączna wartość dotacji konkursu *Pomoc humanitarna 2022* (uwzględniająca wszystkie moduły) wyniosła **18 937 733,4 PLN**.

4.2. Projekty polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych

Projekty wdrażane przez polskie placówki dyplomatyczne i konsularne realizowane były zarówno w państwach priorytetowych *Polskiej pomocy*, jak i w innych krajach rozwijających się. W 2022 roku były to: Albania, Armenia, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Egipt, Filipiny, Gambia, Ghana, Gruzja, Indonezja, Iran, Jordania, Kambodża, Kenia, Liban, Macedonia Północna, Madagaskar, Mjanma, Mołdawia, Mongolia, Nepal, Pakistan, Palestyna, Papua Nowa Gwinea, RPA, Senegal, Serbia, Syria, Tadżykistan, Tanzania, Tunezja, Turcja, Uganda,

Ukraina, Wietnam, Zambia. Inicjatywy były przygotowywane wspólnie z miejscowymi partnerami, czyli zarejestrowanymi i legalnie działającymi na danym terytorium organizacjami pozarządowymi, ośrodkami wyznaniowymi, instytucjami użyteczności publicznej oraz administracją szczebla centralnego i lokalnego. Ich celem jest zaspokojenie określonych potrzeb miejscowej ludności.

W 2022 roku polskie placówki zagraniczne zrealizowały **113 projektów** na łączną kwotę 10 781 783 PLN.

Inicjatywy rozwojowe służyły poprawie jakości i dostępności opieki medycznej, zarówno stacjonarnej jak i mobilnej, oraz realizacji programów profilaktyki zdrowotnej. Podjęto działania służące wsparciu systemów zarządzania kryzysowego, zapewnieniu bezpieczeństwa ludności w tym pożarowego, zwiększeniu dostępu społeczności lokalnych do usług komunalnych i społecznych. Wspierano modernizację i rozwój systemów edukacji na wszystkich poziomach nauczania, a także edukację i aktywizację zawodową. W ramach niwelowania nierówności społecznych programy pomocowe kierowane były w szczególności do kobiet, osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej. Promowano rozwój przedsiębiorczości, turystyki, tworzenia nowych miejsc pracy. Wspierano działania służące ochronie środowiska naturalnego i zachowaniu bioróżnorodności ekosystemów, jak również wsparciu rozwoju zielonych technologii.

4.3. Działania realizowane przez Fundację Solidarności Międzynarodowej

Ministerstwo Spraw Zagranicznych zleciło Fundacji Solidarności Międzynarodowej (FSM) realizację programu **Wsparcie Demokracji 2022**, na które złożyło się 7 działań na łączną kwotę 40 438,8 tys. PLN.

**Fundacja Solidarności
Międzynarodowej**

Działania na rzecz **Białorusi** – Fundacja zapewniła wsparcie społeczeństwu białoruskiemu poprzez realizację projektów własnych i partnerskich, zakup audycji i czasu antenowego oraz organizację konkursu dla polskich organizacji

pozarządowych. Fundacja prowadziła także nadzór nad siedzibą niezależnych środowisk białoruskich w Polsce.

W **Mołdawii** Fundacja realizowała kolejnych etap programów dot. rozwoju lokalnego terenów wiejskich oraz miast, a także projekty pilotażowe związane z budową systemu ochrony ludności oraz wsparcia służb wewnętrznych.

W **Ukrainie** Fundacja kontynuowała działania związane z reformą ochrony ludności, realizowała projektu pilotażowe dot. świadczenia usług psychologicznych oraz budowy kompetencji zarządczych *hromad*. Fundacja zaadoptowała do warunków wojennych program reformy sektora usług społecznych, a także uczestniczyła we wdrażaniu projektu związanego z przygotowaniem raportu wg metodologii UNESCO dot. bezpieczeństwa dziennikarzy.

W odpowiedzi na wyzwania związane z kolejną fazą rosyjskiej inwazji w Ukrainie Fundacja dostarczała pomoc humanitarną, a także wsparła adaptację ukraińskich uchodźców w Polsce.

W **Gruzji** Fundacja kontynuowała Akademię Partycypacji jako narzędzia poprawy jakości rządzenia oraz zrealizowała działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej. Podjęto także pilotażowe działania z zakresu rewitalizacji przestrzeni przemysłowych.

W **Armenii** Fundacja zrealizowała projekt dot. wsparcia reformy sądownictwa oraz budowy zaufania między społecznościami lokalnymi.

W 2022 roku Fundacja zorganizowała wyśłanie polskich obserwatorów na jedną misję obserwacyjną wyborów. Przyspieszonym wyborom prezydenckich w **Kazachstanie** przyglądało się 16 obserwatorów krótkoterminowych (STO) oraz 2 obserwatorów długoterminowych (LTO) z Polski. Ponadto zorganizowano dwudniowe szkolenie z zakresu krótkoterminowej obserwacji wyborów.

4.4. Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego

Program Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego (AAPPW) jest realizowany przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (KSAP) z inicjatywy i przy współpracy Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Celem AAPPW jest wzmocnienie administracji publicznej w państwach Partnerstwa Wschodniego poprzez organizację specjalistycznych modułów szkoleniowych dla urzędników z państw partnerskich.

W 2022 roku odbyła się dwunasta edycja programu Akademii, po dwuletniej przerwie została ponownie zorganizowana w formule stacjonarnej i składała się z czterech tygodniowych modułów szkoleniowych oraz jednego dwutygodniowego szkolenia – „wizyty studyjne w służbie cywilnej” – realizowanego we współpracy z Departamentem Służby Cywilnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP. Moduły tematyczne obejmowały zarówno wykłady, jak i warsztaty prowadzone przez doświadczonych ekspertów i praktyków. Były one organizowane dla przedstawicieli pięciu państw Partnerstwa Wschodniego: **Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy**, przy czym każdy z modułów był przeznaczony dla około 15 uczestników.

Fot. Karolina Swicka, KSAP

Moduły obejmowały następujące zagadnienia:

1. Ochrona konkurencji – polskie doświadczenie dla Gruzji, Mołdawii i Ukrainy, organizowane we współpracy z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
2. System dozoru elektronicznego i probacja – szkolenie dla przedstawicieli służby probacyjnej Armenii, organizowane we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości,

Biurem Dozoru Elektronicznego Służby Więziennej oraz Sądem Okręgowym Warszawa Praga,

3. Przeciwdziałanie korupcji i walka z szarą strefą – polskie doświadczenia dla Gruzji, Mołdawii i Ukrainy, organizowane we współpracy z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym oraz Ministerstwem Finansów RP (Krajowa Administracja Skarbowa),
4. Kontrola koncentracji – polskie doświadczenie dla Gruzji, Mołdawii i Ukrainy, organizowane we współpracy z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
5. Wizyty studyjne w służbie cywilnej. Wzmocnienie systemu zarządzania zasobami ludzkimi w służbie cywilnej krajów Partnerstwa Wschodniego, organizowane we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów.

4.5. Programy stypendialne

Polska wspiera studentów z państw rozwijających się, którzy kształcą się na polskich uczelniach wyższych. Oferta pomocowa obejmuje m.in. zwolnienia z odpłatności za koszty nauki oraz stypendia. Zagraniczni studenci mają możliwość zdobycia w Polsce wykształcenia, wiedzy i umiejętności w dziedzinach ważnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego krajów swojego pochodzenia. Poznają polską kulturę, język i zwyczaje, a także nawiązują kontakty, które sprzyjają wzmocnieniu relacji akademickich, społecznych i gospodarczych Polski z krajami partnerskimi.

Zachętą do przyjazdu do Polski są m.in. **stypendia** oferowane w ramach programów stypendialnych współfinansowanych ze środków przeznaczonych na współpracę rozwojową. Od wielu lat największą grupę zagranicznych studentów w Polsce stanowią obywatele Ukrainy i Białorusi.

Pomoc dla zagranicznych studentów jest również częścią procesu umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa. Wiodącą rolę w tym zakresie odgrywa Ministerstwo Edukacji i Nauki, Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej oraz uczelnie wyższe.

Program stypendialny im. Stefana Banacha

Program stypendialny im. Stefana Banacha został utworzony w 2013 roku. Jego celem jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych ich obywateli. W 2021 roku program został poszerzony o ofertę dostępną dotychczas w ramach Programu stypendialnego im. Ignacego Łukasiewicza. Możliwość podjęcia studiów magisterskich w Polsce w obszarze nauk ścisłych, przyrodniczych, technicznych, rolniczych, leśnych i weterynaryjnych została udostępniona studentom z 36 państw: Angoli, Albanii, Argentyny, Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Brazylii, Kolumbii, Etiopii, Gruzji, Indii, Indonezji, Iranu, Iraku, Jordanii, Kazachstanu, Kenii, Kosowa, Libanu, Meksyku, Mołdawii, Czarnogóry, Nigerii, Macedonii Północnej, Palestyny, Peru, Filipin, Senegal, Serbii, RPA, Tanzanii, Tunezji, Ukrainy, Uzbekistanu, Wietnamu. Dodatkowo, studenci z państw Europy, Kaukazu Południowego i Azji Centralnej mieli możliwość podjęcia studiów również w dziedzinie nauk humanistycznych oraz nauk społecznych, za wyjątkiem kierunków filologicznych w zakresie języka ojczystego z kraju pochodzenia beneficjenta. Ponadto, stypendyści mogli także uczestniczyć w rocznym kursie przygotowawczym do podjęcia studiów w Polsce. Nabór kandydatów prowadzony był przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Chęć udziału zgłosiło ponad 2 tys. zagranicznych studentów. W 2022 roku w programie uczestniczyło łącznie ponad 600 stypendystów.

Program stypendialny im. Konstantego Kalinowskiego - *Solidarni z Białorusią*

W 2022 roku kontynuowana była pomoc dla studentów i naukowców z Białorusi, którzy ze względu na sytuację polityczną zostali pozbawieni możliwości kontynuowania nauki i pracy w swoim kraju. Polska oferowała im m.in. pomoc stypendialną, nieodpłatne studia oraz kursy przygotowawcze do rozpoczęcia nauki na polskich uczelniach. W ramach Programu stypendialnego im. K. Kalinowskiego realizowanego przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego w 2022 roku pomocą stypendialną objęto ponad 650 beneficjentów. Mieli oni możliwość zdobycia wykształcenia na poziomie europejskim w ramach panującej w państwie demokratycznym swobody badań naukowych.

4.6. Projekty realizowane przez organy polskiej administracji rządowej

Projekty realizowane przez organy polskiej administracji rządowej służą wsparciu reform oraz wzmocnieniu instytucjonalnemu w państwach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Przedsięwzięcia te realizowane są najczęściej wspólnie z odpowiednikami polskich resortów, co umożliwia wprowadzanie systemowych rozwiązań oraz długofalowych i trwałych zmian.

W 2022 roku organy polskiej administracji rządowej i jednostki im podległe zrealizowały 26 projektów dofinansowanych z rezerwy celowej MSZ na łączną kwotę 7 580 954,34 PLN.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji udzielało pomocy technicznej w zakresie bezpieczeństwa publicznego w obszarach ratownictwa medycznego, wspierania potencjału straży granicznej i służb ratowniczych, zwalczania przestępczości narkotykowej i handlu ludźmi, a także bezpieczeństwa drogowego.

**Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji**

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wspierało mołdawską oraz ukraińską administrację w obszarze rewitalizacji i rozwoju miast. Zrealizowało też projekt mający na celu wzmocnienie zdolności instytucjonalnych gruzińskiej administracji w zakresie

MFIPR

profesjonalizacji obsługi przedsiębiorców oraz – w partnerstwie z PARP – wzmocnienie gruzińskich startupów w procesie wzrostu i wchodzenia na rynki zagraniczne.

Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych w ramach misji UNIFIL w Libanie udzielało wsparcia szkołom oraz zasilalo system energetyczny tanią i przyjazną środowisku energią.

Ponadto inicjatywy podejmowane przez **Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów** i **Urząd Komunikacji Elektronicznej** miały na celu odpowiednio rozwój profesjonalnej administracji

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w zakresie ochrony konsumentów w Mołdawii i Armenii oraz wsparcie regulatorów telekomunikacyjnych z Gruzji, Mołdawii i Ukrainy.

Współpraca z gruzińską Agencją ds. Regulacji Działalności Medycznej i Farmaceutycznej oraz Armeńskim Centrum Naukowym ds. Leków i Technologii Medycznych im. E. Gabrielyana podjęta przez **Ministerstwo Zdrowia** miała na celu doprowadzenie do harmonizacji obowiązujących standardów w zakresie nadzoru nad produktami leczniczymi z tymi, które obowiązują w państwach Unii Europejskiej.

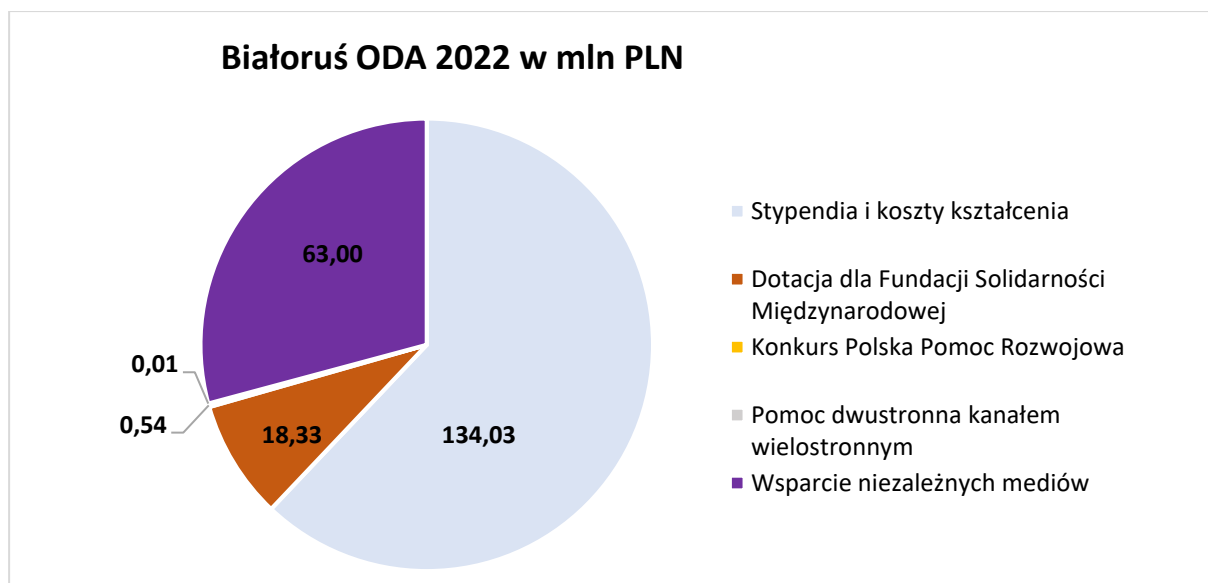

**Ministerstwo
Zdrowia**

4.7. Dwustronna pomoc rozwojowa w krajach priorytetowych

4.7.1. Partnerstwo Wschodnie

4.7.1.1. Białoruś

Wykres 5: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Białoruś³.

Spółeczeństwo białoruskie jest priorytetowym beneficjentem *Polskiej pomocy* od 2006 roku. W 2022 roku realizacja projektów rozwojowych na rzecz Białorusi była bardzo utrudniona z uwagi na sytuację polityczną oraz brak poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności. W rezultacie niezbędne było dostosowanie form prowadzonych działań pomocowych i koncentracja na dwóch obszarach tematycznych: **Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje** oraz **Równe szanse – edukacja**. Łącznie zrealizowano kilkadziesiąt inicjatyw rozwojowych zróżnicowanych pod względem wartości, z czego najwięcej za pośrednictwem organów administracji rządowej oraz Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Działania pomocowe były kierowane m.in. do osób represjonowanych, białoruskich niezależnych mediów i dziennikarzy oraz białoruskich studentów i naukowców, którzy w celu dalszej nauki i pracy przyjechali do Polski. Najwięcej środków przeznaczono na projekty, których celem było zwiększenie dostępu do obiektywnej informacji dla społeczeństwa

³ Stan na 15.12.2023 r.

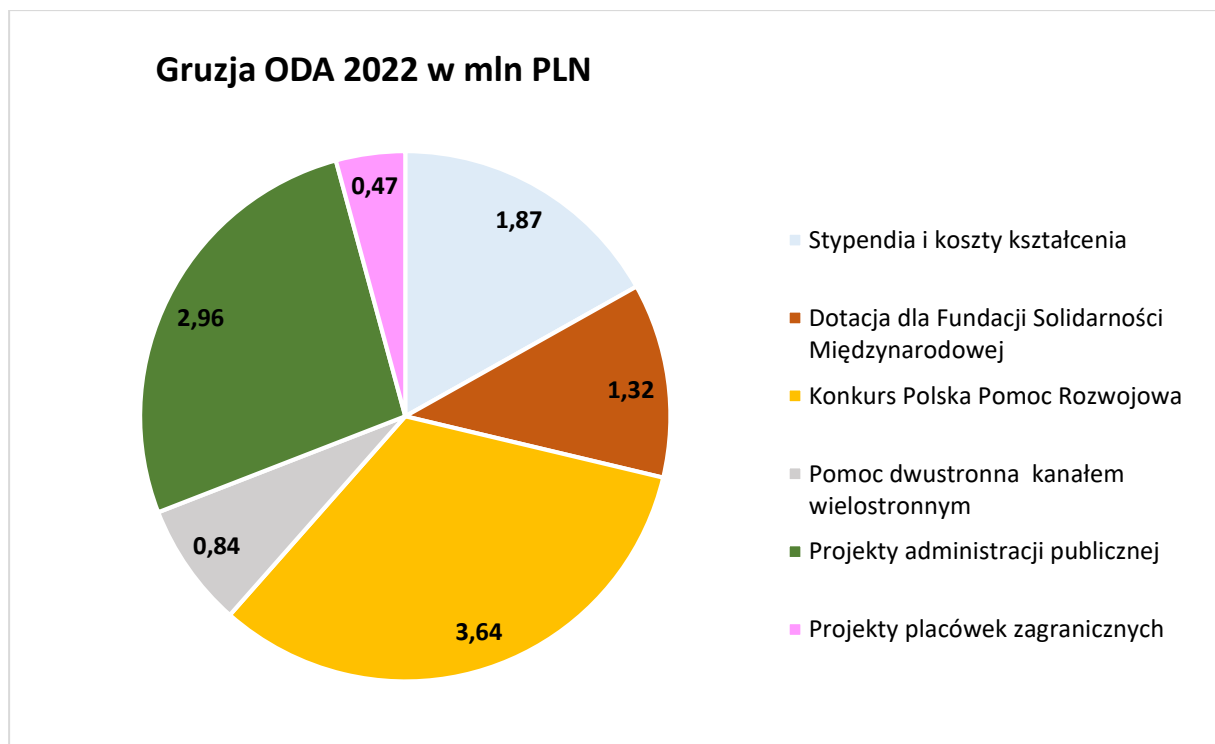
białoruskiego, w tym audycje radiowe i programy telewizyjne, a także na sfinansowanie kosztów kształcenia i stypendiów dla studentów - w 2022 roku na polskich uczelniach

Fot. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Korycińskiej

wyższych kształciło się już ponad 12 tys. obywateli Białorusi. Ważną rolę w realizacji projektów odgrywała współpraca z białoruskimi środowiskami emigracyjnymi, które występowały zarówno w charakterze realizatorów jak i beneficjentów. We wszystkich podejmowanych działaniach kluczowa była kwestia zapewnienie bezpieczeństwa zaangażowanych osób.

4.7.1.2. Gruzja

Wykres 6: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Gruzja⁴.

⁴ Stan na 15.12.2023 r.

Gruzja od 2004 roku jest krajem priorytetowym *Polskiej pomocy* rozwojowej. W 2022 roku wdrożono łącznie 21 projektów, w tym: 7 przez organizacje pozarządowe oraz 1 projekt przez jednostkę samorządu terytorialnego w ramach konkursu *Polska pomoc rozwojowa 2022*, 6 przed polską administrację rządową oraz 4 projekty przez Ambasadę RP w Tbilisi. Część polskich działań rozwojowych w Gruzji była realizowana przez Przedstawicielstwo Fundacji Solidarności Międzynarodowej w Tbilisi (3 projekty).

Działania pomocowe na rzecz Gruzji koncentrowały się przede wszystkim na **wspieraniu systemu ratownictwa i bezpieczeństwa**. Celem projektów było podniesienie kompetencji strażaków poprzez szkolenia i wyposażenie ośrodka szkolenia straży pożarnej w Tbilisi.

Dodatkowo przeprowadzono analizę systemu ratowniczego i stworzono plan rozwoju sieci jednostek ratowniczych Gruzji. Podniesiono możliwości operacyjne służb ratownictwa wodnego, górskiego, drogowego oraz jednostek zajmujących się zwalczaniem zorganizowanej przestępczości narkotykowej.

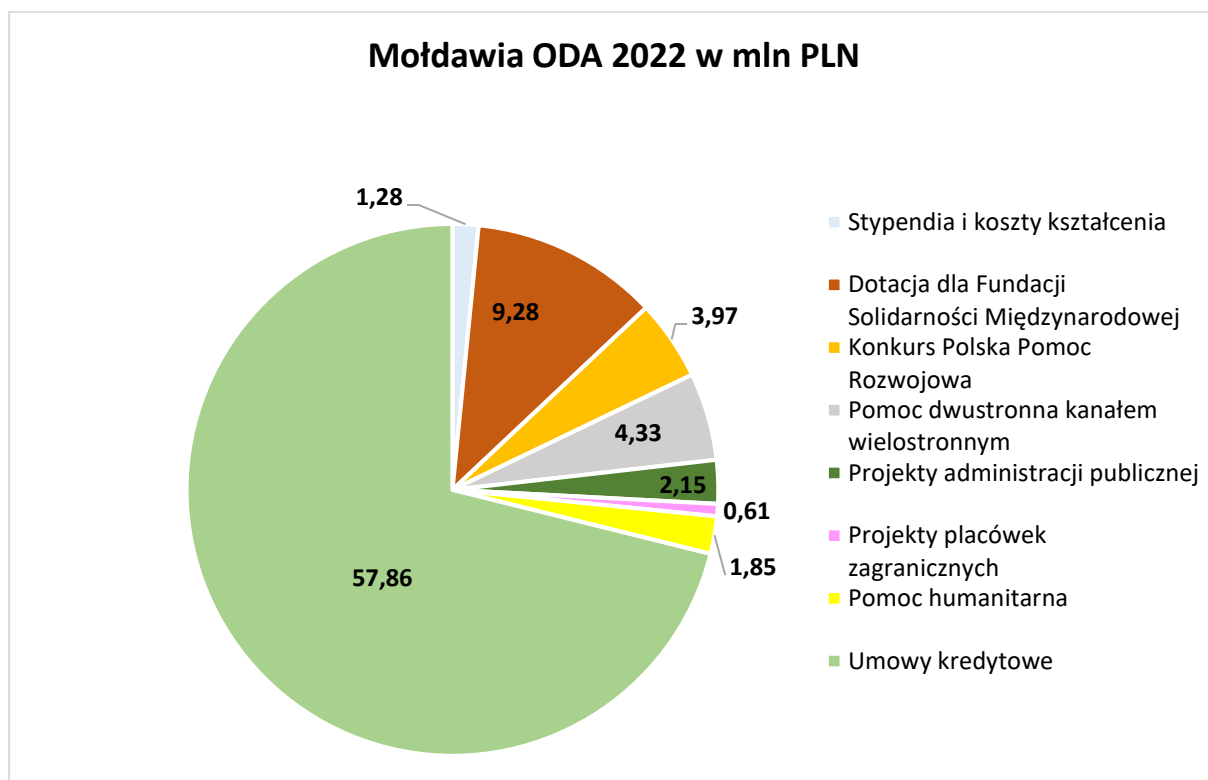
Fot. Przedstawiciel KWP w Krakowie

Kolejnym istotnym priorytetem *Polskiej pomocy* w Gruzji było **wsparcie grup wykluczonych społecznie**, głównie osób niepełnosprawnych oraz żyjących w ubóstwie. Projekty miały na celu poprawę infrastruktury ośrodków rehabilitacji i aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

Polska pomoc angażowała się również w **rozwój przedsiębiorczości i turystyki** w wybranych regionach Gruzji. Wsparto gruzińskie regiony w przygotowywaniu oferty inwestycyjnej w celu przyciągnięcia biznesu oraz wzmocnienia rozwoju gruzińskich start-upów, rozwijano lokalny mały biznes oraz turystykę.

Kontynuowane było również wieloletnie wsparcie na rzecz **poprawy jakości edukacji przedszkolnej** poprzez współpracę z lokalnymi samorządami i przygotowanie ich do procesu autoryzacji przedszkoli, zgodnie z nowymi państwowymi standardami jakości.

4.7.1.3. Mołdawia

Wykres 7: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Mołdawia⁵.

Mołdawia znajduje się wśród priorytetowych odbiorców *Polskiej pomocy* od 2004 roku.

W 2022 roku zrealizowano łącznie **27 projektów**, w tym: 7 przez organizacje pozarządowe oraz 2 projekty przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach konkursu *Polska Pomoc Rozwojowa 2022*, 5 przed polską administracją rządową oraz 9 projekty przez Ambasadę RP w Kiszyniowie. Część polskich działań rozwojowych była także realizowana przez Przedstawicielstwo Fundacji Solidarności Międzynarodowej w Kiszyniowie (4 projekty).

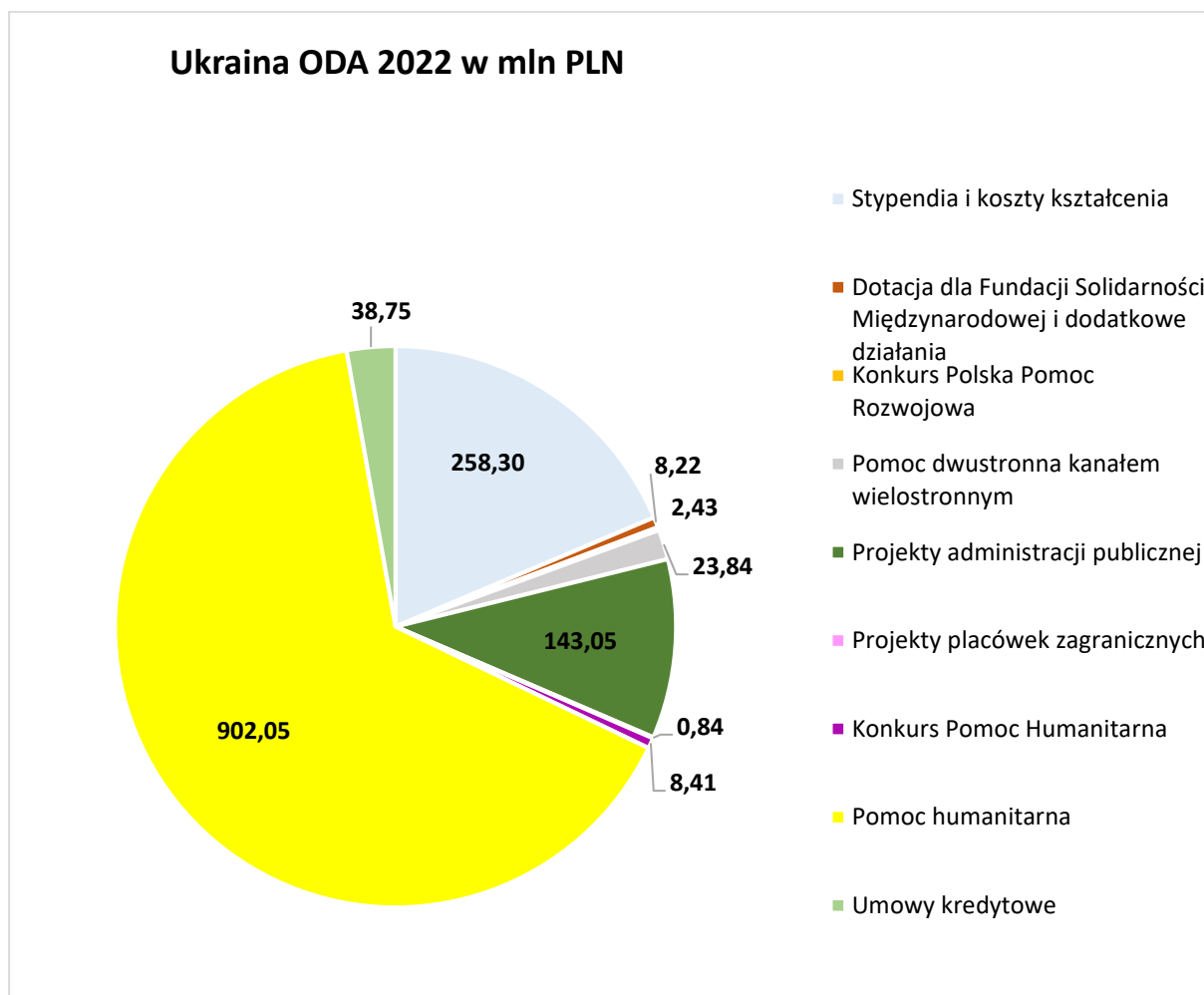
⁵ Stan na 15.12.2023 r.

Fot. Eugeniu Carabulea

Polska pomoc rozwojowa na rzecz Mołdawii skupia się przede wszystkim na **wspieraniu kluczowych reform** w Mołdawii polegającym na wzmocnieniu zdolności instytucjonalnej administracji publicznej w zakresie planowania i realizacji polityk rozwoju: regionalnej, miejskiej, przestrzennej i infrastrukturalnej. Polska pomoc dba także o rozwój krajowych i regionalnych **systemów zarządzania kryzysowego**, prowadzi szkolenia mołdawskich policjantów, a także podnosi kwalifikacje służb ratowniczych. Ważnym tematem pozostaje wciąż **budowa i rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich** (LEADER - narzędzie europejskiej polityki rozwoju obszarów wiejskich, które polega na tworzeniu zinstytucjonalizowanych międzysektorowych partnerstw terytorialnych tzw. Lokalnych Grup Działania (LGD) na poziomie lokalnym), a także od tego roku wzmocnienie systemu nadzoru rynku, kontroli jakości paliw i ochrony konsumentów oraz monitorowania pomocy publicznej i ochrony konkurencji.

4.7.1.4. Ukraina

Wykres 8: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Ukraina⁶.

Ukraina znajduje się wśród priorytetowych odbiorców *Polskiej pomocy* od 2005 roku.

W 2022 roku zrealizowano łącznie 29 projektów pomocy rozwojowej na rzecz Ukrainy.

W wyniku pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę, rozpoczęte przed wojną działania pomocy rozwojowej dla Ukrainy zostały dostosowane do najpilniejszych potrzeb ludności ukraińskiej. Jednocześnie w miarę możliwości podejmowane były również nowe inicjatywy, wspierające Ukrainę w przygotowaniu do odbudowy kraju oraz wzmacniające jego odporność.

We współpracy z ukraińską administracją prowadzone były działania w odpowiedzi na wyzwania związane z **odbudową i modernizacją miast ukraińskich** zniszczonych w wyniku

⁶Stan na 15.12.2023 r. Powyższy wykres nie uwzględnia pomocy realizowanej w ramach projektów nieprzypisanych do regionu, w tym realizowanych w Polsce, w kwocie 9 787,48 mln PLN.

militarnej agresji Federacji Rosyjskiej. Kontynuowane było również wsparcie dla ukraińskich **sił ratowniczych, zarówno państwowych jak i ochotniczych**, które w 2022 roku obejmowało szkolenia w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych w warunkach wojennych jak również niezbędny sprzęt. Nowym elementem współpracy z ukraińskimi służbami ratowniczymi było wsparcie w prowadzeniu zajęć edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa pożarowego dla dzieci w kontekście prowadzonych działań wojennych.

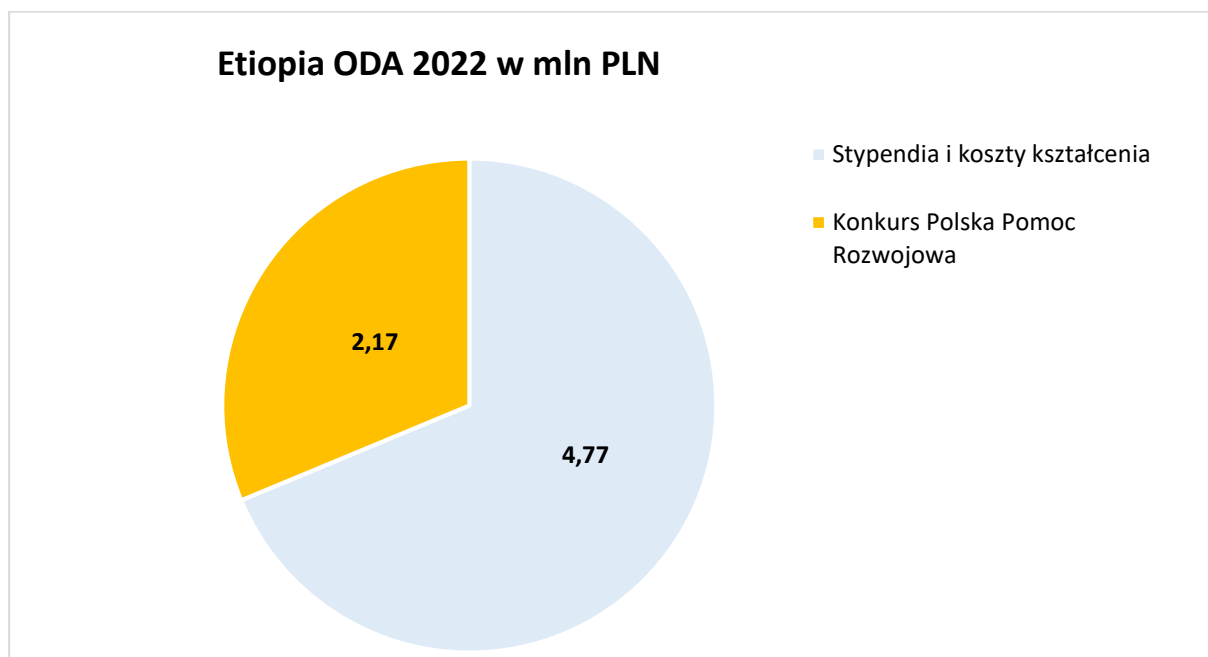
W 2022 roku Polska pomoc rozwojowa obejmowała także działania, których celem było **łagodzenie wpływu wojny na sytuację ekonomiczno-społeczną**. W tym zakresie finansowane były inicjatywy wspierające przedsiębiorczość oraz odbudowę i rozwój przedsiębiorstw wśród ludności dotkniętej konfliktami. Wsparcie obejmowało również system szkolnictwa i szkoleń zawodowych, w tym pod kątem potrzeb związanych z odbudową kraju. Ze środków polskiej pomocy rozwojowej finansowane były również działania mające na celu budowę systemu wsparcia zdrowia psychicznego ludności w warunkach wojennych. Istotnym elementem współpracy rozwojowej z Ukrainą pozostawała **pomoc stypendialna**, a ukraińscy studenci stanowili największą grupą wśród studentów zagranicznych na polskich uczelniach.

Fot. Maltańska Służba Pomocy Iwano-Frankiwska

4.7.2. Afryka

4.7.2.1. Etiopia

Wykres 9: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Etiopia⁷.

Etiopia od 2012 roku należy do krajów priorytetowych polskiej pomocy rozwojowej. W 2022 roku nie uruchomiono nowych inicjatyw na rzecz Etiopii, ze względu na ograniczenia

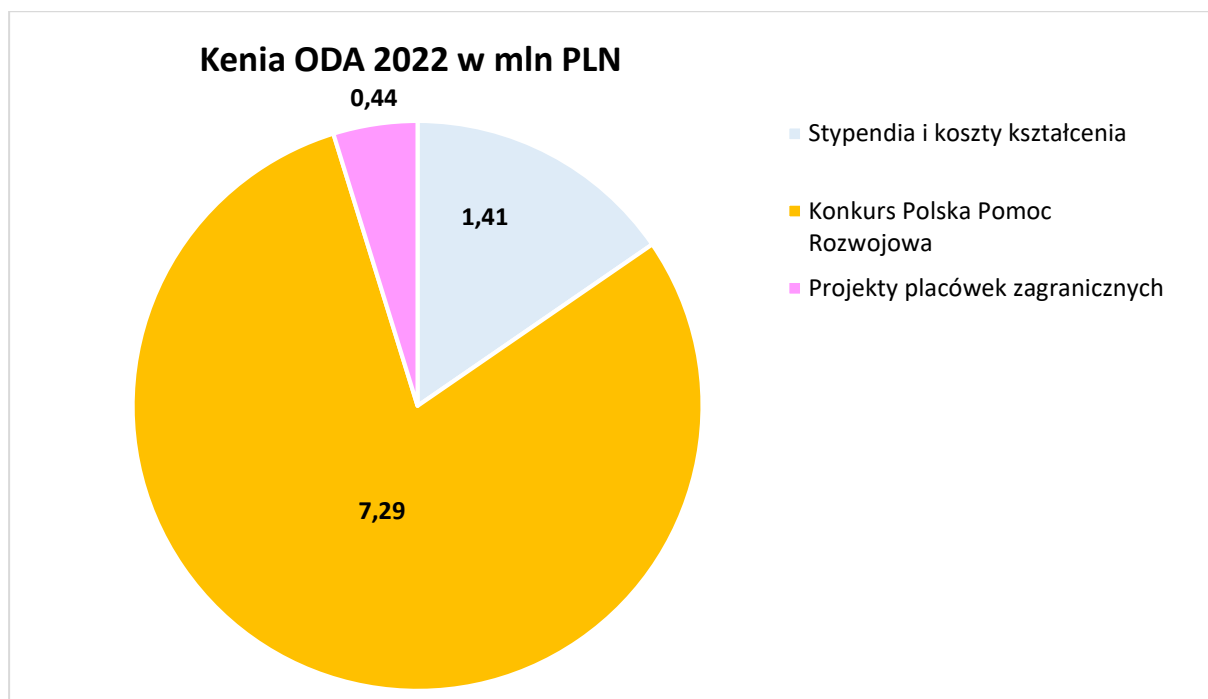
Fot. Magdalena Soboka

związane z napiętą sytuacją bezpieczeństwa w wielu regionach kraju. Kontynuowano natomiast działania mające na celu **poprawę zdolności publicznego systemu ochrony zdrowia** do niesienia pomocy ofiarom wypadków, zawałów serca i innych stanów nagłych poprzez zwiększenie poziomu umiejętności ratowników medycznych i pozostałego

⁷ Stan na 15.12.2023 r.

personelu medycznego oraz rozwój kompetencji kadry instruktorskiej w zakresie medycyny ratunkowej. Istotnym elementem projektu było wsparcie Ministerstwa Zdrowia Etiopii we wdrażaniu strategii rozwoju służb ratowniczych poprzez wsparcie eksperckie, transfer wiedzy i polskiego doświadczenia w tym obszarze.

4.7.2.2. Kenia

Wykres 10: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Kenia⁸.

Kenia od 2012 roku jest priorytetowym krajem polskiej współpracy rozwojowej i jednym z głównych jej biorców. W 2022 roku wdrożono łącznie 10 projektów, w tym: 6 przez organizacje pozarządowe oraz 4 przez Ambasadę RP w Nairobi.

W 2022 roku kontynuowane były inicjatywy mające na celu **wsparcie rozwoju systemu ratownictwa i bezpieczeństwa**. Działania prowadzone na terenie hrabstw Turkana, Taita Taveta oraz Nyeri służyły poprawie funkcjonowania systemu ratownictwa medycznego oraz usprawnieniu akcji podejmowanych w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. W hrabstwie Turkana wybudowano i uruchomiono Centrum Powiadamiania Ratunkowego, ustanowiono również numer alarmowy. Celem zwiększenia bezpieczeństwa kompleksowym wsparciem objęty został również system ratownictwa drogowego. Na drodze Nairobi-Mombasa

⁸ Stan na 15.12.2023 r.

powstają w pełni wyposażone jednostki straży pożarnej, które umożliwią szybką reakcję służb ratunkowych na odcinku trasy dotąd nieobejmowanym dozorem służb ratowniczych. Dodatkowo, w hrabstwach Murang'a i Meru przeprowadzono remont dwóch remiz strażackich.

Kolejnym istotnym priorytetem w Kenii były **działania na rzecz klimatu** powiązane ze **wsparciem rozwoju przedsiębiorczości** na obszarach rolniczych. Koncentrowały się one na poprawie warunków życia społeczności lokalnej w trzech hrabstwach południowej Kenii (Kitui, Makueni, Machakos), obszarach na których w wyniku negatywnych skutków zmian klimatycznych, dostęp do bezpiecznej wody oraz odpowiednich warunków sanitarnych stanowi coraz większe wyzwanie. Lokalnym szkołom zapewniono dostęp do zrównoważonej infrastruktury wodno-sanitarnej i źródeł energii. Dzięki wybudowanym tamom piaskowym działające w regionie kooperatywy rolnicze uzyskały dostęp do wody i jej dystrybucji zasilanej energią słoneczną.

W ramach priorytetu **równe szanse** *Polska pomoc* wsparła **sektor kształcenia zawodowego** w Kenii w obszarze wprowadzania nowoczesnych technologii. Działania wdrożone w szkole technicznej Don Bosco Boys' Town w Nairobi przyczyniają się do wzrostu poziomu edukacji zawodowej, a tym samym zwiększenia szans na rynku pracy wśród ubogiej młodzieży z tego regionu.

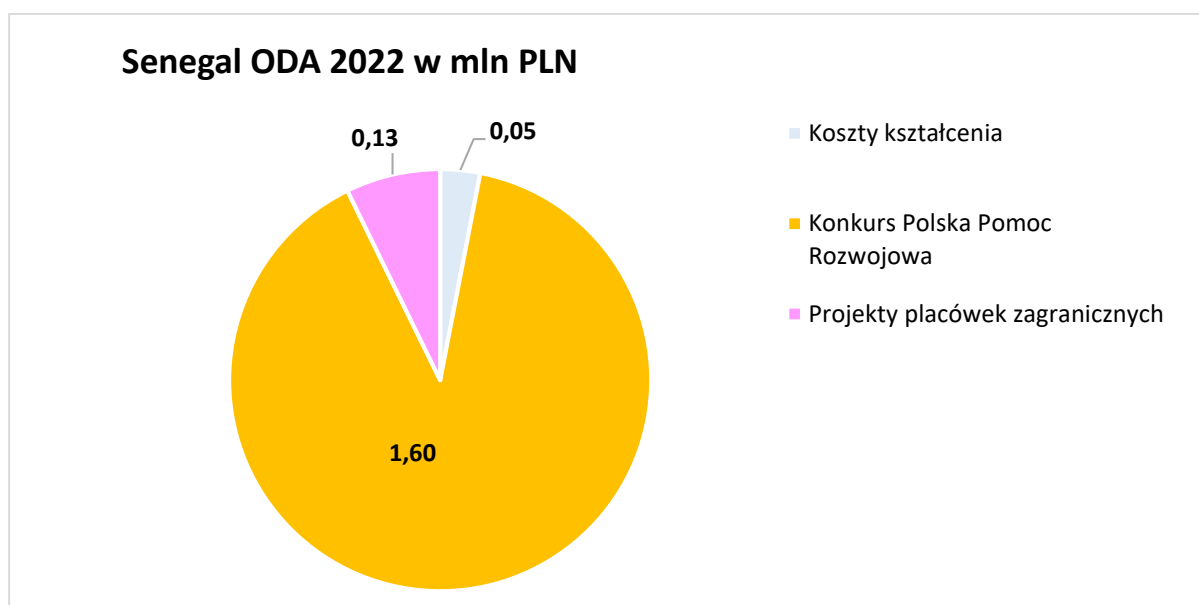
Celem **poprawy warunków nauczania** dziewięć szkół podstawowych w hrabstwie West Pokot zostało zaopatrzonych w ławki szkolne i łóżka dla uczniów zamieszkujących szkolne internaty. Aby zapewnić bezpieczne miejsce dla podopiecznych domu dziecka w Limuru wyremontowano kuchnię i dobudowano jadalnię. Zakupione zostały również maszyny do szycia do nowo otwartej szkoły krawieckiej, w której dziewczęta z domu dziecka i okolic będą mogły zdobywać umiejętności zawodowe, umożliwiające im późniejszy start w dorosłym życiu.

Fot. Agnieszka Kulowska

W obszarze **działań na rzecz walki z nierównościami społecznymi** wsparciem zostały objęte grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem - kobiety ocalałe z handlu ludźmi oraz zagrożona młodzież z ubogich dzielnic Nairobi. Dzięki *Polskiej pomocy* grupom tym zapewniono dostęp do dobrej jakości opieki medycznej, edukacji zawodowej i technicznej oraz profesjonalnego wsparcia psychologicznego w zakresie radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

4.7.2.3. Senegal

Wykres 11: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Senegal⁹.

Senegal jest jednym z głównych afrykańskich beneficjentów polskiej dwustronnej pomocy rozwojowej od 2016 roku. Łącznie w 2022 roku ze środków *Polskiej pomocy* w Senegalu

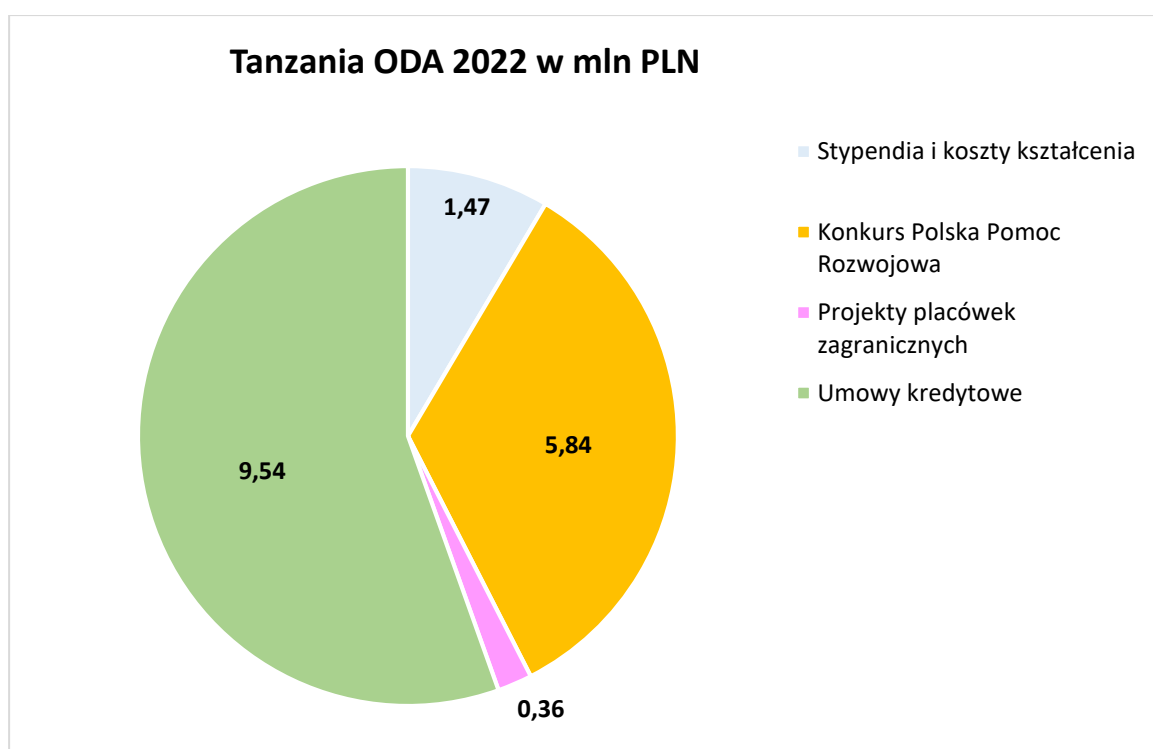
Fot. Stowarzyszenie Polska Misja Medyczna

polskie organizacje pozarządowe zrealizowały 3 projekty, Ambasada RP w Dakarze wdrożyła 2 projekty. Ponadto studenci senegalscy są objęci Programem Stypendialnym im. Stefana Banacha. Wśród projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe dominowały działania na rzecz **edukacji, ochrony zdrowia i wspierania edukacji**. Celem

⁹ Stan na 15.12.2023 r.

dwumodułowego projektu *Polskiej Misji Medycznej (2022/2023)* jest zmniejszenie śmiertelności matek i noworodków poprzez redukcję ryzyka grożącego matce i dziecku w związku z ciążą, porodem a potem nieodpowiednim żywieniem do 5 roku życia. Bezpośrednimi beneficjentami projektu są publiczne placówki służby zdrowia, 70 osób średniego personelu medycznego, dzieci w wieku poniżej 5 lat oraz ich matki. Projekt realizowane we współpracy z Placówką w Dakarze dotyczyły priorytetu Równe szanse – edukacja oraz Równe szanse – godna praca oraz priorytetu Klimat i zasoby naturalne.

4.7.2.4. Tanzania

Wykres 12: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Tanzania¹⁰.

Tanzania jest jednym z głównych afrykańskich beneficjentów polskiej dwustronnej pomocy rozwojowej od 2004 roku. W 2022 roku wdrożono łącznie 13 projektów, w tym: 7 przez organizacje pozarządowe oraz 6 przez Ambasadę RP w Dar es Salaam.

Istotnym priorytetem *Polskiej pomocy* w Tanzanii było **wsparcie rozwoju systemów opieki zdrowotnej, w tym systemu ratownictwa medycznego**. Powstały nowe oddziały medyczne dla kobiet, mężczyzn i dzieci, zaopatrzone m.in. w zasilanie systemami energii solarnej.

¹⁰ Stan na 15.12.2023 r.

Polska pomoc objęła również wsparcie rozwoju programów profilaktycznych w zakresie wczesnego wykrywania raka sutka oraz wykrywania gruźlicy, leczenia zaburzeń widzenia, medycyny ratunkowej, w tym komplikacji porodowych – przeprowadzono szkolenia dla personelu medycznego, doposażono jednostki medyczne w niezbędny sprzęt oraz przeprowadzono akcje uświadamiające wśród miejscowej ludności.

W ramach **poprawy jakości systemu edukacji** i zwiększeniu jej dostępności, przy szkole podstawowej w Kiabakari powstał internat dla dziewcząt. Umożliwił on zakwaterowanie 180 dziewczynek, dla których codzienny dojazd do szkoły był niemożliwy. W celu wsparcia edukacji sportowej Franciszkańskie Centrum Edukacyjno-Sportowej w Tungji zostało rozbudowane o boisko do koszykówki. Powstała infrastruktura przyczyni się do integracji lokalnej młodzieży, poprawy zdrowia fizycznego oraz rozwijania talentów sportowych.

Działania na rzecz Tanzanii służyły również **rozwojowi przedsiębiorczości**. Kontynuowane było wsparcie na rzecz lokalnej spółdzielni mleczarskiej Kondiki z regionu Kilimandżaro. Jej utworzenie pomogło zredukować ubóstwo miejscowych rolników, którzy utracili dochody z upraw kawy. By wspomóc dalszy rozwój spółdzielni rozbudowano infrastrukturę chłodniczą. Zadbano również o rozwój wiedzy i umiejętności kadry kierowniczej i pracowników.

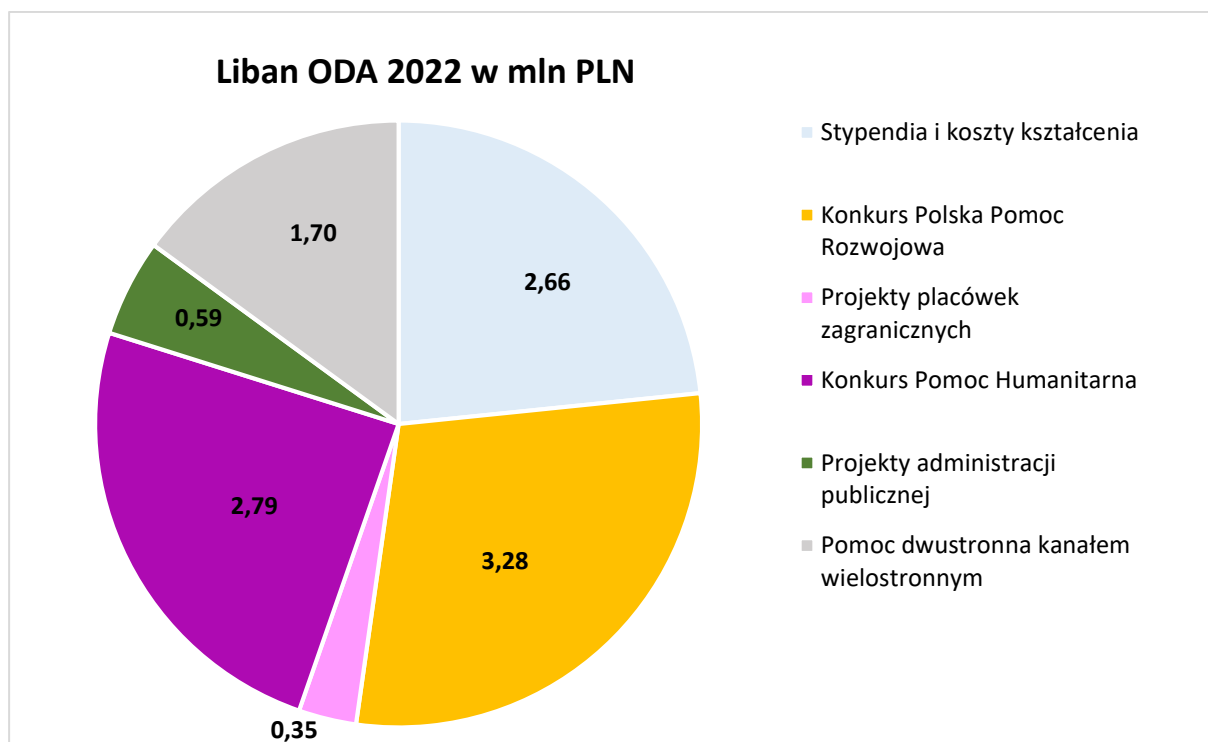
Polska pomoc objęła **również działania na rzecz walki z nierównościami społecznymi**, w tym wykluczeniu społecznemu osób z albinizmem. Służyły one wsparciu aktywizacji zawodowej poprzez szkolenia, mentoring oraz zaopatrzenie młodych przedsiębiorców w kapitał początkowy na rozwój firm. Przeprowadzono spotkania, prelekcje i seminaria dla lokalnej ludności, szkół oraz organizacji rządowych i pozarządowych.

Fot. Michał Dzikowski

4.7.3. Bliski Wschód

4.7.3.1. Liban

Wykres 13: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Liban¹¹.

Liban dołączył do grona krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej w 2018 roku. W 2022 roku w Libanie ze środków polskiej pomocy zrealizowano 15 projektów rozwojowych, w tym 4 projekty organizacji pozarządowych wyłonione w postępowaniach konkursowych *Polska pomoc rozwojowa 2021* i *Polska pomoc rozwojowa 2022*, 5 projektów Ambasady RP w Bejrucie oraz 6 wdrożonych przez Polski Kontyngent Wojskowy w ramach misji UNIFIL.

Jednym z wiodących priorytetów *Polskiej pomocy* w Libanie w 2022 roku było **wsparcie systemu edukacji**. Zrealizowano szereg inicjatyw w zakresie poprawy i rozbudowy szkolnej infrastruktury. W wybranych placówkach zainstalowano systemy solarne, wyposażono sale lekcyjne i laboratoria w sprzęt IT i pomoce naukowe oraz wykonano prace remontowe.

¹¹ Stan na 15.12.2023 r.

Dodatkowo, utworzono fundusz stypendialny dla najbardziej potrzebujących uczniów (ze szczególnym uwzględnieniem dziewczynek), umożliwiającą im kontynuację edukacji.

Działania w obszarze **wsparcia zrównoważonego rozwoju miast** obejmowały instalację paneli fotowoltaicznych przy oczyszczalni ścieków i rozbudowę infrastruktury wodno-sanitarnej, instalację solarnych latarni na lokalnych drogach publicznych oraz systemów solarnych w wybranych gospodarstwach domowych ubogich rodzin. Dzięki tym inwestycjom zwiększył się poziom bezpieczeństwa na poziomie lokalnym.

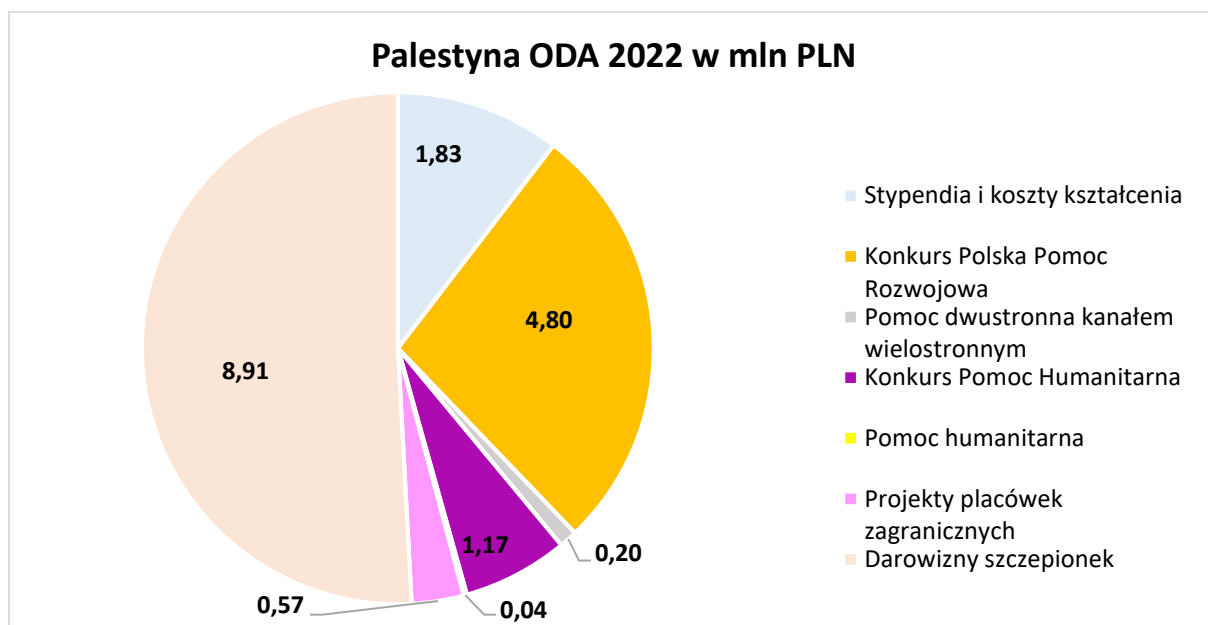
Ww. działania wpisywały się również w priorytet dotyczący **ochrony klimatu** poprzez zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Dodatkowo, działania zrealizowane w obszarze ochrony środowiska przyczyniły się do usprawnienia systemu oczyszczania ścieków i gospodarowania odpadami oraz podniesienia świadomości społeczności lokalnej w obszarze ochrony środowiska naturalnego.

W ramach wsparcia **rozwoju przedsiębiorczości** lokalni mali i średni producenci rolni uzyskali dostęp do rynku bezpośredniej sprzedaży dobrej jakości, ekologicznej żywności. Zrealizowane działania koncentrowały się głównie na wzmocnieniu potencjału rolników w zakresie efektywnych metod produkcji rolnej oraz potencjalnych rynków zbytu dla ich produktów.

Fot. Joya Simon

4.7.3.2. Palestyna

Wykres 14: Dwustronna pomoc rozwojowa w 2022 (w mln PLN) – Palestyna¹².

Palestyna niezmiennie od 2007 roku należy do grona krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. W 2022 roku w Palestynie zrealizowano 6 projektów, w tym 4 projekty organizacji pozarządowych wyłonione w postępowaniach konkursowych Polska pomoc rozwojowa 2021 i Polska pomoc rozwojowa 2022 oraz 2 projekty Biura Przedstawiciela RP w Ramallah.

Zrealizowane działania dotyczyły głównie **wsparcia systemu opieki zdrowotnej** na

Zachodnim Brzegu Jordanu, których efektem było zapewnienie ludności lokalnej dostępu do wysokiej jakości usług medycznych. Dzięki zrealizowanym inicjatywom zmodernizowano infrastrukturę medyczną, w szczególności w rejonach z ograniczonym dostępem do usług medycznych oraz przeprowadzono szkolenia podnoszące kwalifikacje personelu medycznego.

Fot. George Jaraiseh

¹² Stan na 15.12.2023 r

Wsparciem objęto również inicjatywy **na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu** osób z niepełnosprawnościami. Wyremontowano i wyposażono ośrodki rehabilitacyjne, co przełożyło się na poprawę jakości leczenia oraz prowadzonych terapii, zwłaszcza wśród dzieci. Zrealizowane działania koncentrowały się również na wsparciu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.

W ramach wsparcia **rozwoju przedsiębiorczości** wyremontowano łodzie rybackie, dzięki czemu lokalni rybacy i oraz ich rodziny ze Strefy Gazy zyskały szanse na utrzymanie zatrudnienia w sektorze rybołówstwa i przetwórstwa rybnego.

Polska pomoc wspierała także działania w zakresie **poprawy jakości edukacji** poprzez rozbudowę infrastruktury placówki edukacyjnej, która zyskała możliwość przeprowadzenia różnego rodzaju zajęć rozwojowych, w tym sportowych, z korzyścią dla społeczności lokalnej.

W ramach wsparcia kanałem wielostronnym, Polska przekazała w 2022 roku wpłatę dobrowolną do budżetu ogólnego Agencji Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) w wysokości 1 mln PLN. Kontynuowano również wsparcie na rzecz UN Mine Action Service (UNMAS). Wpłaty dobrowolne regularnie zasilają zarówno budżet ogólny organizacji, jak również zapewniają wsparcie dla programu UNMAS GAZA Emergency Response, którego głównym celem jest poprawa bezpieczeństwa lokalnych społeczności poprzez redukcje zagrożeń wynikających z pozostających na terenach Strefy Gazy niewybuchów z czasów konfliktów zbrojnych.

5. Pomoc humanitarna

5.1. Polska pomoc humanitarna (Bliski Wschód, pozostałe kraje)

Pomimo, że w 2022 roku MSZ było zaangażowane głównie w pomoc Ukrainie oraz działania zmierzające do łagodzenia skutków kryzysu humanitarnego w regionie bezpośrednio sąsiadującym z Polską, nasz kraj reagował na kryzysy humanitarne, w tym na Bliskim Wschodzie, a także kontynuował wsparcie dla krajów Afryki, jak również ludności cywilnej poszkodowanej przez konflikt w Górskim Karabachu (w 2020).

Ministerstwo Spraw Zagranicznych w ramach konkursu *Pomoc humanitarna 2022* wsparło projekty humanitarne, realizowane przez polskie organizacje pozarządowe w **Libanie, Jordanii i Iraku**, na łączną kwotę prawie **3 mln PLN w 2022 roku** oraz **4,5 mln PLN** na kontynuację tych projektów w roku 2023.

W 2022 roku realizowano również drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie *Pomoc humanitarna 2021* w Libanie, Jordanii, Iraku, Palestynie, Jemenie, Sudanie Południowym, Kamerunie, Armenii oraz Azerbejdżanie. Łączna kwota udzielonego dofinansowania tych projektów w roku 2022 wyniosła ponad **11 mln PLN**.

Projekty realizowane w Libanie, Jordanii, Iraku oraz Palestynie (Strefa Gazy) miały na celu zapewnienie schronienia uchodźcom oraz najuboższej ludności miejscowej. W Jordanii i Iraku, prowadzone były ponadto projekty w sektorze Zdrowie, natomiast w Libanie w sektorze Żywność.

Projekty realizowane w Armenii i Azerbejdżanie miały na celu wsparcie ludności cywilnej poszkodowanej w wyniku konfliktu w Górskim Karabachu. Realizowane były odpowiednio w sektorze Schronienie oraz Zdrowie.

W **Jemenie** MSZ kontynuowało wsparcie szpitala w Rasad, który w ramach drugiego modułu konkursu humanitarnego z 2021 roku otrzymał specjalistyczny sprzęt, urządzenia medyczne, leki i medyczne artykuły użytkowe oraz pokrycie bieżących kosztów funkcjonowania placówki.

Z kolei kontynuacja projektu w **Kamerunie** polegała na doposażeniu w sprzęt medyczny 6 ośrodków zdrowia prowadzonych przez misjonarzy.

Projekt realizowany w 2022 roku w **Sudanie Południowym** był kontynuacją projektu mającego na celu kompleksowe wsparcie obozu dla uchodźców prowadzonego przez Salezjanów, w którym przebywają uciekający przed przemocą uchodźcy z Kenii, Ugandy, Etiopii, Sudanu i Konga.

MSZ przekazało na kryzysy w różnych częściach świata kanałem wielostronnym, za pośrednictwem międzynarodowych agend humanitarnych: **Światowego Programu Żywnościowego** (WFP) na rzecz Jemenu kwotę 1 mln PLN oraz Libanu kwotę 1,7 mln PLN, dla UN OCHA w Sudanie kwotę 250 000 PLN, na rzecz UNHCR na działania w Afganistanie kwotę 433 000 PLN, w Pakistanie po ogromnych powodziach kwotę 250 000 PLN i w Syrii kwotę 1 mln PLN.

Ponadto w 2022 roku Ambasada RP w Damaszku z tymczasową siedzibą w Bejrucie wdrożyła 5 projektów na łączną kwotę 500 000 PLN.

5.2. Pomoc szczepionkowa w 2022

Konkretną odpowiedzią na pandemię w 2022 roku była kontynuacja donacji bezpiecznych i skutecznych szczepionek przeciwko COVID-19 do krajów na całym świecie. Polska dzieliła się nadwyżką szczepionek z krajami potrzebującymi od samego początku stworzenia takiego mechanizmu. Przekazaliśmy na zasadzie bilateralnej ok. **28 mln dawek szczepionek do** beneficjentów na całym świecie, z większości kontynentów, m.in. na Ukrainę, do Armenii, Gruzji, Serbii, Bośni i Hercegowiny, Czarnogóry, Macedonii Północnej, Uzbekistanu, Kirgistanu, Tajwanu, Wietnamu, Filipin, Bangladeszu, Laosu, Australii, Kenii, Rwandy, Egiptu, Iranu, Norwegii, a także do niektórych krajów Unii Europejskiej i innych.

Fot. Ministerstwo Zdrowia Kambodży

Solidarność szczepionkowa poprzez darowizny - w tym darowizny rzeczowe - nadwyżek szczepionek okazała się pomocna w ogólnoświatowej walce z pandemią i nowymi mutacjami wirusa SARS-CoV2. Wyzwaniem była konieczność uzupełnienia braków w krajach o niskich wynikach szczepień oraz rozwiązanie problemu nierówności w dostępie do szczepionek.

Przykładem walki z pandemią były działania podejmowane w ramach **programu COVAX**, ale także inne inicjatywy regionalne, takie jak inicjatywa UE **Team Europe** dotycząca solidarności w zakresie szczepień z naszymi partnerami z Partnerstwa Wschodniego. Przyjmując rolę koordynatora w procesie udostępniania szczepionek z państw członkowskich UE krajom Partnerstwa Wschodniego, Polska, w jednej z najtrudniejszych globalnych bitew tego stulecia, po raz kolejny udowodniła jak ważną rolę ma do odegrania w polityce UE wobec regionu Partnerstwa Wschodniego oraz w temacie solidarności szczepionkowej.

13 grudnia 2021 roku Polska została mianowana krajem koordynującym w zakresie ułatwiania dostaw szczepionek COVID-19 z państw członkowskich UE do krajów Partnerstwa Wschodniego. Komisja Europejska przeznaczyła na ten cel budżet w wysokości 35 mln euro na

okres 24 miesięcy. We współpracy z Komisją Europejską, MSZ zbierało dane od państw członkowskich UE na temat oferowanych dawek, a jednocześnie dane na temat zapotrzebowania na szczepionki z krajów PW. Inicjatywa Team Europe w ramach *Vaccine Solidarity* UE z państwami objętymi Partnerstwem Wschodnim przewidywała dostarczanie szczepionek do państw objętych Partnerstwem Wschodnim na zasadzie pełnej bezkosztowości dla beneficjentów, otwierając równocześnie możliwość zwrotu kosztów zaangażowanym państwom członkowskim UE. W I kwartale roku 2022 zrealizowano przekazanie z państw UE dwóch transzy szczepionek do Armenii. W związku z pełnoskalową agresją Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 roku oraz malejącym zainteresowaniem szczepionkowym w państwach PW, Komisja Europejska zdecydowała przeznaczyć pozostałe środki z budżetu projektu na pomoc humanitarną Ukrainie po raz pierwszy w maju, a kolejny raz w grudniu 2022 roku. W obu wypadkach środki na realizację projektów związanych z pomocą humanitarną dla Ukrainy, w tym na zakup karetok pogotowia, zostały przekazane przy pomocy polskiej Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

6. Edukacja globalna

Edukacja globalna jest szczególnym rodzajem edukacji kierowanej do współczesnego społeczeństwa. Ma na celu rozwijanie świadomości i zrozumienia problemów i wyzwań o skali globalnej. Jej odbiorcy są zachęceni do zgłębiania wiedzy na temat **istniejących między państwami współzależności** ekonomicznych, społecznych, politycznych, środowiskowych i technologicznych. W obliczu aktualnych wyzwań, takich jak zmiany klimatu, nierówności społeczne i ekonomiczne, konflikty zbrojne, migracje, rozwój nowych technologii, edukacja globalna staje się narzędziem, które umożliwia młodym ludziom zrozumienie tych zjawisk i konsekwencji ich zaistnienia. Poprzez rozwijanie empatii, krytycznej refleksji oraz akceptacji dla różnic, a także poprzez kształtowanie umiejętności współpracy, dąży do wychowania pokolenia obywateli świadomych wyzwań globalnych, którzy są zdolni do skutecznego działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

W 2022 roku realizowane były drugie moduły projektów organizacji pozarządowych, które zostały wyłonione do finansowania w konkursie przeprowadzonym w 2021 roku *Edukacja globalna 2021 – finansowanie projektów będących częścią przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł innych niż budżet RP*. Wartość ich dofinansowania wyniosła 248 518 PLN. Wszystkie projekty były częścią większych przedsięwzięć, które wcześniej otrzymały dofinansowanie z funduszy zagranicznych, takich jak Program Komisji Europejskiej *Development Education and Awareness Rising*, Erasmus i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Trzy projekty wzmocniały kompetencje nauczycieli w zakresie podejmowania w szkole tematów związanych ze zmianami klimatycznymi, migracjami oraz zrównoważoną konsumpcją i sprawiedliwym handlem, a także kształtowania w uczniach umiejętności krytycznego myślenia i kompetencji obywatelskich. W ramach jednego z projektów na Uniwersytetach Warszawskim, Wrocławskim i Opolskim na kierunkach humanistycznych wprowadzono przedmiot *Zrównoważony rozwój*. Opracowano również towarzyszący mu multimedialny podręcznik akademicki, który w kompleksowy sposób omawia tę problematykę. Można go bezpłatnie czytać i pobrać na stronie <https://zr.humandoc.pl>.

Ważnym wydarzeniem w dziedzinie edukacji globalnej w 2022 roku było przyjęcie na Kongresie Edukacji Globalnej w Dublinie 3-4 listopada 2022 roku **Europejskiej deklaracji w sprawie edukacji globalnej**. W opracowanie tekstu deklaracji byli zaangażowani przedstawiciele państwowych instytucji odpowiedzialnych za edukację globalną (ministerstwa do spraw zagranicznych, ministerstwa do spraw edukacji oraz agencje rozwojowe), Komisji Europejskiej UE, UNESCO, organizacji społeczeństwa obywatelskiego,

organizacji młodzieżowych, samorządów i władz lokalnych pochodzących z państw europejskich zrzeszonych w *Global Education Network Europe (GENE)*. Deklaracja jest odpowiedzią na dynamicznie zmieniający się świat, w którym pojawiają się nowe wyzwania dla społeczności globalnej. Umożliwia koordynację

działań, wymianę dobrych praktyk i promowanie innowacyjnych metod nauczania, które mogą wpływać na postawy i wartości ludzi, przygotowując ich do pełnego uczestnictwa w społeczeństwie globalnym.

Treść Deklaracji została przełożona na język polski. W procesie konsultacji przy tłumaczeniu dokumentu zaangażowane było Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Grupa Zagranica – federacja polskich organizacji pozarządowych realizujących projekty z zakresu współpracy rozwojowej i edukacji globalnej. Tekst Deklaracji dostępny jest na stronie internetowej *Polskiej pomocy*.

Ponadto z wyżej wymienionymi podmiotami MSZ w 2022 roku kontynuowało dialog międzysektorowy w sprawie realizacji edukacji globalnej w Polsce, wymieniając się informacjami na temat działań podejmowanych w tym obszarze.

Przedstawiciele MSZ brali również udział w spotkaniach **sieci GENE**, na których poza konsultowaniem treści *Europejskiej deklaracji w sprawie edukacji globalnej*, wymieniali się - ze swoimi odpowiednikami z ministerstw i agencji z krajów europejskich zrzeszonych w sieci - wiedzą i doświadczeniami w zakresie realizacji edukacji globalnej na poziomie krajowym.

7. Działania informacyjne

Głównymi narzędziami wykorzystywanymi do informowania społeczeństwa o działaniach *Polskiej pomocy* były **strona internetowa** www.gov.pl/polskapomoc oraz profile w **mediach społecznościowych**: YouTube/@PolishAid, Twitter/@polskapomoc. Publikowane tam komunikaty opisywały bieżącą realizację działań z zakresu współpracy rozwojowej oraz informacje o ogłaszanych przez MSZ konkursach. Kanał *Polskiej pomocy* w serwisie YouTube został wzbogacony o filmy przygotowane na zlecenie polskich placówek zagranicznych i organizacji pozarządowych na temat efektów ich działań w państwach – beneficjentach współpracy rozwojowej.

Wśród działań adresowanych do szerokiej publiczności znalazły się **podcasty** *Polska pomoc* o polskiej pomocy dla uchodźców wewnętrznych w Ukrainie oraz zaangażowaniu polskich firm i instytutów badawczych w rozwój nowoczesnych technologii w Mołdawii, opowiadały osoby z instytucji realizujących projekty pomocowe w tych krajach. Podcasty, przygotowane w języku polskim i angielskim, zamieszczone zostały na platformie Simplecast, umożliwiającej ich dystrybucję na wszystkich głównych platformach podcastowych na świecie, tj. Spotify, Apple Podcast, Google Podcasts, Deezer, IHeatRadio, Overcast, Tune In, etc. oraz na stronie internetowej *Polskiej pomocy* www.gov.pl/polskapomoc/podkasty.

W 2022 roku na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych przeprowadzone zostało **badanie opinii publicznej** *Polacy o pomocy rozwojowej*, które miało za zadanie zbadać poziom wiedzy Polaków w o pomocy rozwojowej, a także o gotowości społeczeństwa naszego kraju do świadczenia takiej pomocy. Jest to kontynuacja cyklicznych badań, które z inicjatywy MSZ są prowadzone od 2004. Badania mają charakter sondażu opinii i prowadzone są na 1000 osobowej reprezentatywnej grupie Polaków w wieku powyżej 15 roku życia. Przeprowadzone w grudniu 2022 roku przez firmę Mantle Polska sp. z o.o. (Kantar Public) badanie opinii publicznej zostało uzupełnione o blok pytań dotyczących stosunku badanych do pomocy dotkniętej wojną w Ukrainie.

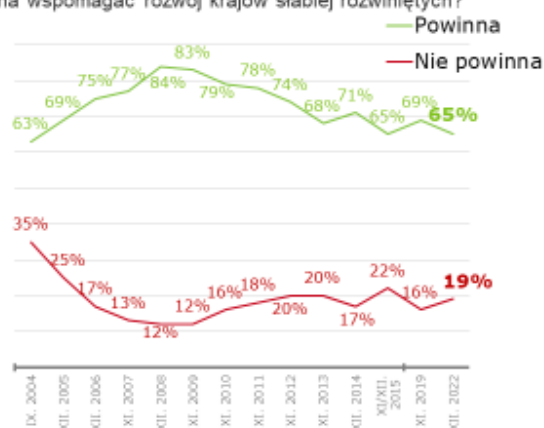
Badanie pokazało, że **blisko dwie trzecie Polaków (65%) uważa, że Polska powinna wspomagać rozwój krajów słabiej rozwiniętych**. To przekonanie dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Zwolennicy udzielania przez Polskę pomocy krajom

słabiej rozwiniętym, uzasadniając swoje stanowisko, najczęściej wskazywali na to, że jest to nasz moralny obowiązek (41%). Według badanych polska pomoc rozwojowa powinna trafić przede wszystkim do Afryki. W 2022 roku Polacy najczęściej wskazywali, że Polska może przyczynić się do rozwoju krajów słabiej rozwiniętych poprzez wspieranie opieki medycznej w tych krajach (37%) oraz wysyłanie tam wolontariuszy (30%).

Według opinii badanych Polska powinna przekazywać fundusze krajom słabiej rozwiniętym za pośrednictwem polskich organizacji pozarządowych i firm (47%) oraz wyspecjalizowanych organizacji międzynarodowych (42%).

Dwie trzecie Polaków uważa, że Polska powinna pomagać krajom słabo rozwiniętym w ich rozwoju.

Czy uważa Pan(i), że Polska powinna, czy nie powinna wspomagać rozwój krajów słabiej rozwiniętych?

KANTAR PUBLIC

13

opr. Kantar Public

W 2022 roku badanie objęło **stosunek Polaków do pomocy Ukrainie**: 71% Polaków uważa, że Polska powinna wspierać Ukrainę w sytuacji wojny w tym kraju. Przeciwnego zdania jest 18% badanych. Polacy, którzy uważają, że Polska powinna wspierać Ukrainę, twierdzą tak przede wszystkim dlatego, że uważają, że pomagając Ukrainie zwiększamy swoje bezpieczeństwo (56%) i mamy moralny obowiązek pomagać naszemu sąsiadowi (44%). Ponad połowa Polaków (54%) uważa, że pomaganie przez Polskę Ukrainie i uchodźcom z Ukrainy będzie dla naszego kraju korzystne w dłuższej perspektywie.

8. Monitoring działań w zakresie współpracy rozwojowej

W 2022 roku zostały wznowione monitoringi projektów *Polskiej pomocy* po niemal dwuletniej przerwie spowodowanej rozprzestrzenieniem się wirusa Covid-19 i zaistniałą sytuacją epidemiologiczną. Pracownicy MSZ przyjrzeni się działaniom prowadzonym w dwudziestu jeden projektach - humanitarnych, rozwojowych i edukacji globalnej. Odwiedzili miejsca realizacji zadań w Gruzji, Libanie, Palestynie, Etiopii i Senegal, a także projekty realizowane w Polsce (projekt edukacji globalnej oraz działania na rzecz uchodźców ukraińskich).

Głównym celem, dla którego MSZ przeprowadza monitoring projektów, jest sprawdzenie, czy ich realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy osiągnięte efekty mogą zostać utrzymane po zakończeniu dofinansowania przez polski rząd. Wizyty na miejscu pozwalają na weryfikację danych przekazywanych na bieżąco przez wykonawców projektów oraz na uzyskanie nowych informacji o stanie realizacji inicjatyw.

Wszystkie wizyty monitoringowe zostały udokumentowane za pomocą zestandaryzowanych formularzy. Przedstawione przez monitorujących wnioski i spostrzeżenia pochodzą zarówno z obserwacji, jak i z wywiadów przeprowadzonych z partnerami lub beneficjentami prowadzonych działań rozwojowych. Każdy projektodawca, którego projekt podlegał monitoringowi, otrzymał informację o sformułowanych uwagach oraz zaleceniach. Wnioski z monitoringów zostaną również wykorzystane przy programowaniu polskiej współpracy rozwojowej.

9. Słowniczek skrótów

AKP	grupa państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku
CODEV-PI	grupa robocza ds. współpracy rozwojowej i partnerstw międzynarodowych (ang. Working Party on Development Cooperation and International Partnership)
CZR	cele zrównoważonego rozwoju (ang. Sustainable Development Goals, SDGs)
DAC	Komitet Pomocy Rozwojowej OECD (ang. OECD Development Assistance Committee)
EFR	Europejski Funduszu Rozwoju (ang. European Development Fund, EDF)
EUCPM	Mechanizm Ochrony Cywilnej Unii Europejskiej (ang. EU Civil Protection Mechanism)
ERCC	Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego Komisji Europejskiej (ang. Emergency Response Coordination Centre)
FSM	Fundacja Solidarności Międzynarodowej
GENE sieć	Global Education Network Europe
KM	Knowledge Management
KPD	Krajowy Plan Działania na rzecz wdrażania Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka
KPRM	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
LDCs	państwa najslabiej rozwinięte (ang. Least Developed Countries)
MAP	Ministerstwo Aktywów Państwowych
MEIN	Ministerstwo Edukacji i Nauki
MF	Ministerstwo Finansów
MFIPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MKIŚ	Ministerstwo Klimatu i Środowiska
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRPiT	Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii
MSiT	Ministerstwo Sportu i Turystyki
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NBP	Narodowy Bank Polski
NDICI-GE	Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej – Globalny Wymiar Europy (ang. The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe)
OBWE	Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
ODA	Oficjalna Pomoc Rozwojowa (ang. Official Development Assistance)
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. Organisation for Economic Co-operation and Development)
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych (ang. United Nations, UN)
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PCD	spójność polityk na rzecz rozwoju (ang. Policy Coherence for Development)
PCF	Polish Challenge Fund
PCPM	Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej
RARS	Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych
SIDS	Small Island Developing States
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange

UN	System Narodów Zjednoczonych (ang. United Nations)
UN OCHA	Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (ang. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
UNDP	Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (ang. United Nations Development Programme)
UNHCR	Wysoki Komisarz Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (ang. United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (ang. United Nations Children's Fund)
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

10. Załącznik finansowy